TRST, nedelja
13. marca 1955
Leto XI. - Št. 61 (2990)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37 338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROCNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 T 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

„NACIONALNA BONIFIKACIJA"

Nočemo naštevati vseh kršitev londonskega sporazuma in še posebej Posebnega statuta v teh skoraj petih mesecih italijanske civilne uprave v Trstu, saj to delamo iz dneva v dan in od primera do primera. Številni govorniki pa so nam pred dvema tednoma na seji glavnega sveta Slovenske gospodarsko - kulturne zveze podrobno orisali in povedali, kako se izpolnjujejo posamezni členi statuta, ki ga Tržačani po pravici smatrajo za podlago sporazuma o Trstu. Zadržati se hočemo le na oni, doslej najbolj grobi kršitvi, ki je morala nujno najti odmev pri eni izmed podpisnic sporazuma, tako da je njen predstavnik v petek na svoji redni tiskovni konferenci izjavil, da bo beograjska vlada «resno opozorila italijansko vlado na ravnanje tržaških upravnih oblasti». Povod za izjavo je bil sicer v nezaslišanem ukrepu tržaškega podprefekta o postavitvi «ad hoc» dvevrnega izrednega komisarja v devinsko-nabrežinski občini, toda opozorilo velja za vse dosedanje kršitve statuta.

Hkrati pa upamo, da bo opozorilo v Rimu naletelo na razumevanje, in da ga bodo odgovorni državniki ocenili skozi prizmo onih izjav predsednika vlade in njenega zunanjega ministra, s katerim sta oba ponovno poudarjala, da bo Italija podpisane obveznosti strogo spoštovala, ter da bo prav to spoštovanje temelj dobrih odnosov in pomiritve v krajevnem in mednarodnem obsegu. Gre torej za dva važna činitelja, ki sta ju oba državnika še pred kratkim (Scelba v Londonu, Martino pa pred dvema dnevoma v senatu) še enkrat podčrtala kot rezultat rešitve tržaškega vprašanja ter to rešitev po pravici označila kot najpozitivnejše dejanje italijanske zunanje politike v povojnih letih.

Vmes pa je v primeru «ad hoc» komisarja še nekaj več in še nekaj hujšega. V mislih imamo nedemokratičnost ravnanja tržaškega podprefekta, t. j. uporabo komisarske metode, in pa ono, kar fašistični tisk v teh dneh pravilno označuje z besedama žalostnega spomina «nacionalna bonifikacija».

Mnenja smo namreč, da rimskim odgovornim državnikom ne bi smelo biti vseeno, zlasti pa da se ne bi smeli strinjati s hvalisanjem takšnih novinarjev, kakršna sta Rino Alessi in njegov «Il Piccolo» bahata, da je ta komisarska metoda na dnevnem redu v devinsko-nabrežinski občini že drugič. Prvič so jo namreč uporabili že v času ZVU, ko je tudi «ad hoc» postavljeni prefektov odposlanec nasilno odstranil dvojezične napise v Sesljanu, Devinu in Štivanu. Prepričani smo, da v Rimu po podpisu londonskega sporazuma ne bi smeli smatrati, kot očitno poudarja «Il Piccolo», da je bilo v času ZVU do Slovencev več demokracije, zlasti ker ni nobenega dvoma, da po sporazumu v omenjenih vaseh dvojezičnih napisov nihče ne more smatrati za nezakonite. Kar pa je glavno, je nevarnost, da bodo takšne in podobne komisarske metode prišle v navado in da bo potemtakem odpadel vsak smisel volilnosti občinskih svetov.

Medtem ko išče «Il Piccolo» vsaj zaradi lažne sramežljivosti izgovore za imenovanje komisarja v nekakšnih izmišljenih formalnih vzrokih, pa se fašisti pri «Il Messaggero Veneto» prav nič ne sramujejo označiti načrtno raznarodovalno akcijo, o kateri smo tolikokrat pisali, (Štivan, Sesljan, Križ, Prosek, Kontovel, Općine, Padriče), z naslednjimi besedami: «Tedaj je dobro ugotoviti dejstvo: da ima italijanska vlada in zanjo komisar pravico odpirati šole in graditi stavbe za begunce ali za kogar koli, kjer se ji zdi potrebno to storiti. In ima tudi pravico nacionalno bonificirati določena področja, kjer se slovanski nacionalizem skuša kositi in dela, kar se mu zljubi.»

Torej, tu smo! Petindvajset let smo čitali in poslušali in bili priče znamenitim fašističnim nacionalnim bonifikacijam. Mar so se vrnili časi fašističnih metod? In če so se — a nedavno imenovanje komisarja za nasilno izvajanje raznarodovalnega načrta kljub sporazumu nam priča, da so se — ali se današnja Italija z vsem tem strinja? In končno — kam vodi ta pot?

V pomiritev in sodelovanje prav gotovo ne; po njej odgovorni državniki v Rimu ne bodo prišli do ciljev, katere so označili za svoje. Zato ponavljamo svoje prepričanje, da jugoslovansko opozorilo ne bo naletelo na gluha ušesa, in da bo rimska vlada upoštevala zahtevo, ki jo je izrazila v svoji resoluciji generalnemu vladnemu komisarju Palamari Slovenska gospodarsko - kulturna zveza, da se ravnanje podprefekta prekliče.

FANFANI POTRJUJE SREDINSKO FORMULO in hoče razčiščenje pred Scelbovim odhodom

Zasedanje nacionalnega sveta demokristjanske stranke je pokazalo, da je moralo vodstvo zaradi odpora v lastnih vrstah opustiti načrte za desno orientacijo - Diskutanti napadajo liberalce in zahtevajo od vlade politiko socialnega napredka - Republikanci za razpust MSI

(Od našega dopisnika)

RIM, 12. — Danes je začel zasedati demokristjanski nacionalni svet, najvišji organ stranke med dvema kongresoma. Zasedanje, ki se bo po programu nadaljevalo jutri, verjetno pa tudi še v ponedeljek, so pričakovali s precejšnjim zanimanjem ker bo od stališča, ki ga bo zavzela največja stranka vladne koalicije, v veliki meri odvisno, kako se bo razvijalo razčiščevanje odnosov med vladnimi strankami, skratka, kako se bo razvijala sedanja latentna kriza vlade in vladne politike.

Po prvem dnevu zasedanja, ki je obsegal predvsem Fanfanijevo politično-organizacijsko poročilo in začetek diskusije o njem (poleg tega pa še kratko poročilo in neobsežno diskusijo o izvrševanju one točke sklepov neapeljskega kongresa, ki priporoča čim tesnejše sodelovanje stranke in raznih uglednih in izvedenih osebnosti z raznih področij javnega življenja, bodisi na vrhu, ali pa v pokrajinskih in krajevnih organizacijah), se je pokazalo predvsem troje:

1. Fanfani je potrdil politiko štiristranske vladne koalicije kot edino možno in pravilno in temu primerno brzdal svoje izrazoslovje;

2. Fanfani je izrazil mnenje, da bi se «razčiščevanje» v vladni koaliciji moralo začeti takoj in končati pred Scelbovim odhodom v ZDA;

3. večina govornikov v diskusiji je ostro zavračala politiko orientacije na desno, napadala vodstvo PLI in se zavzemala za politiko socialnega napredka, če je mogoče, s sodelovanjem PSI.

Iz vsega tega je razvidno, da se je Fanfanijev «manever na desno», ki mu je še v Trstu in zlasti v Aosti narekoval vzvišeno in naduto obravnavanje manjših partnerjev v štiristranski koaliciji, povsem ponesrečil predvsem zaradi odpora v lastni stranki. Zaradi tega je tudi razumljivo, da se je v današnji diskusiji mnogokrat pojavljalo vprašanje zemljiških pogodb, saj se je prav ob tem vprašanju skrhala desna operacija demokristjanskega vodstva. Med vsemi današnjimi govorniki je edino Andreotti zagovarjal možnost desnih eksperimentov v obliki enobarvne ali dvobarvne vlade s parlamentarno večino «ad hoc», pač po značaju posameznih zakonskih ukrepov, in z dejansko konservativno politiko, kajti te vlade naj bi reševale samo najnujnejša vprašanja «in odkrito povedale Italijanom, da nekaterih problemov med trajanjem mandata sedanjega parlamenta ni mogoče rešiti». Govorniki levice so se nasprotno v glavnem zavzemali za štiristransko vladno formulo, toda tudi brez PLI če bi liberalci vztrajali pri desničarski politiki.

Fanfani je v svojem poročilu prikazal razvoj odnosov med strankami vladne koalicije od zasedanja nacionalnega sveta v Trstu. Dejal je, da je bila koalicija zaradi zemljiških pogodb na robu preloma, ko je prišlo do sporazuma v ministrskem svetu, «morda pa je tudi že onkraj roba, «če republikanci res ne bi mogli najti načina, da potrdijo svoje od vseh cenjeno parlamentarno sodelovanje z vlado».

Demokristjansko vodstvo, je nadaljeval Fanfani, bi težko zahtevalo od svojih parlamentarcev spoštovanje vladnega kompromisa o zemljiških pogodbah, če ga ne bodo spoštovale vse stranke vladne koalicije. Nato je omenil vrenja v liberalni, republikanski in socialdemokratski stranki in dejal, da se tudi med demokristjani kažejo tendence po iskanju sodelovanja «s polkrili političnega razporeda» (pri tem je mislil na eni strani na monarhiste, na drugi na Nennija) morda «po mostičku enobarvne vlade». Vendar ostaja vodstvo DC pri formuli sredinske koalicije, čeprav se njena osnova «kljub uspehom Scelbove vlade ni razširila».

Nato se je Fanfani lotil vprašanja razčiščenja odnosov med vladnimi strankami in dejal, da nekateri svetujejo, naj se odloži, drugi pa zahtevajo takojšnjo ureditev. «Logika pa narekuje, da dolgo čakanje sibi, ne pa krepi, in zaradi tega mora krščanska demokracija kot največja vladna stranka takoj izbrati», je rekel Fanfani in nadaljeval, da svetujeta tako «blaginja ljudstva» kot uspeh bližnjega Scelbovega potovanja v Ameriko, da se to potovanje začne po ureditvi trenj v vladni koaliciji. Zaradi tega je vodstvo KD soglasno poverilo Scelbi nalogo, naj takoj začne s pojasnjevalnimi razgovori s člani koalicije, in mu zagotovilo svojo popolno podporo. Scelba bo začel z razgovori takoj po zasedanju nacionalnega sveta, ki mu mora dati primerno osnovo za stališče, ki ga bo moral zavzeti.

Osnove, na katerih naj bi po Fanfanijevem počivala «razjasnitev» v vladni koaliciji, in ki naj bi tvorile njeno bodočo programsko platformo, so po Fanfaniju naslednje: «najprimernejše izkoriščanje petrolejskih virov, izpopolnitev agrarne reforme, izpopolnitev davčnega sistema, primerna ureditev IRI, razširitev možnosti za izvoz, reformiranje socialnega zavarovanja, gradnja hiš in cest, pravilne norme za mirno življenje delovnih ljudi». Kot program je to seveda — kot vse, kar je Fanfani povedal, odkar je najodgovornejši demokristjanski voditelj — povsem brezbarvno in ni drugega kot naštevanje nekaterih osnovnih vprašanj, katerih rešitev si vsaka stran predstavlja drugače.

V organizacijskem delu svojega poročila je Fanfani povedal, da je bila z vpisno akcijo dosežena številka 1,341.000 članov. Samo v Južni Italiji je število članov KD naraslo za 100.000. Razvrstitev članov po slojih kaže, da jih je največ industrijskih in kmečkih delavcev.

Med diskusijo je član nacionalnega sveta Galloni v precej dolgem govoru obravnaval demokristjansko politiko in splošni položaj v Italiji. Dejal je da štiristranska formula v luči dejstev ne ustreza nabolje sredinski politiki «kot politiki demokratičnega razvoja», in poudaril, da je treba razčistiti predvsem vprašanje stališč gospodarske desnice, ki je našla v liberalni stranki svojega zagovornika v notranjosti vladne politike. Temo liberalcev kot trojanskega konja desnice v sredinski koaliciji so načeli tudi številni drugi govorniki in poudarjali, da liberalna stranka danes, pod Malagodijevim vodstvom, ni več tista, ki je pod vodstvom Villabrune pristopila k štiristranski koaliciji in pristala na njen program. Mnogi govorniki so govorili tudi o možnosti sodelovanja s PSI, poudarjali popolno Nennijevo neodvisnost od politike KPI kot pogoj za sodelovanje, omenjali, da je v tem oziru treba ločiti med članstvom in vodstvom, in opozarjali, da je tudi vodstvo PSI pokazalo v zadnjem času nekaj pozitivnih znakov resne volje po sodelovanju. Nadalje so govorniki omenjali vprašanje monopolov in zahtevali, naj prevzame demokristjanska stranka pobudo v tej borbi, pa čeprav v opoziciji s PLI.

Medtem se nadaljuje polemika o MSI. Danes je v mestu Giarre na Siciliji organizacijski tajnik republikanske stranke Cifarelli ponovil Pacciardijevo zahtevo, da je treba MSI razpustiti. Kot je znano, so razpust MSI zahtevali senatorji KPI in PSI v resoluciji, ki so jo predložili predsedstvu senata po incidenti v Via delle Botteghe Oscure.

Cifarelli je v svojem govoru nadalje dejal, da je bilo v zadnjih letih mnogo storjeno za gospodarski dvig zaostalega Juga, da pa v nekaj letih ni mogoče premagati stoletne zaostalosti; «toda če bi fašizem vložil v Južno Italiji vse milijarde, ki jih je zapravil za imperialistične podvige in za napadalne vojne, bi bilo marsikaj že prej opravljeno».

Včeraj zvečer in ponoči je prišlo v več krajih Italije do delavskih manifestacij proti fašizmu in do pretepov s člani MSI. Tako je bilo več spopadov v Rimu, pa tudi v Milanu. V Milanu je policija aretirala 28 pripadnikov levičarskih organizacij; od teh jih je danes zjutraj 22 izpustila, šest pa prijavila sodišču zaradi «žalitve in upiranja organov javne varnosti».

A. P.

Churchill pripravlja sestanek z Bulganinom?

LONDON, 12. — Konservativni list «Daily Mail» piše danes, da Churchill razmišlja o možnosti sestanka z Bulganinom, do katerega naj bi prišlo spomladi v kakem nevtralnem kraju v Evropi. V Foreign Officeu pa na zadevna vprašanja odklanjajo vsak jasen odgovor.

Govori se, da bi se Churchill in Bulganin lahko sestala v Stockholmu ali pa v Berlinu, ko bo Churchill obiskal Zahodno Nemčijo.

Indijski parlamentarci predlagajo uničenje vsega atomskega orožja

Skupina indijskih parlamentarcev vseh strank je izdala poziv velesilam za uničenje atomskega orožja, nadzorstvo Združenih narodov in uporabo nuklearne energije izključno v miroljubne namene - Nenevaren incident z Nehrujem v Nagpuru

NOVI DELHI, 12. — Skupina več kot sto indijskih parlamentarcev vseh strank je sestavila poziv velesilam, naj prenehajo s pripravami za atomsko vojno. «Mi, člani indijskega parlamenta — pravi proglas — smo prepričani, da bi morala biti vsaka vlada, ki bi sprožila atomski spopad, obsojena ne le v očeh svojega lastnega ljudstva, temveč tudi od vesti vsega sveta.» Indijski parlamentarci zahtevajo uničenje vsega atomskega orožja, prepoved proizvajanja novega atomskega orožja, nadzorstvo OZN in omejitev atomskega raziskovanja na izključno miroljubno uporabo nuklearne energije.

Danes so se razširile vesti o poskusu atentata na Nehruja, ki je obiskal mesto Nagpur. Prve vesti so govorile, da je med vožnjo z letališča v Nagpuru v guvernersko palačo skočil neki moški z nožem v roki na Nehrujev avto. Kasneje je sam Nehru vesti, ki so jih nekatere agencije že fantastično napihnile, zanikal in prikazal dogodke v pravi luči.

Nehru je imel popoldne tiskovno konferenco, na kateri je označil današnji predpoldanski incident za «gesto neuravnovešenega človeka, ki ji ni treba pripisovati posebne važnosti»; zlasti pa je treba preprečiti razširjanje fantastičnih govoric. Zaradi tega je Nehru tudi sklical tiskovno konferenco. Mož, ki je skočil na avto, v rokah ni imel noža, temveč kos papirja z neko prošnjo. Pač pa so pri kasnejši telesni preiskavi našli pri njem star nož. Gre za duševno neuravnovešenega človeka, po imenu Baburao. Ves incident ni trajal več kot deset sekund; Baburao je bil tako obkoljen in odpeljan. Nehru je izjavil, da bi mu bil v potrebi tudi sam kos, ko bi bilo do česa prišlo. Pri zaslišanju je Baurao povedal, da je že večkrat vložil pri oblasteh v Nagpuru pritožbo zaradi neke osebne zadeve, da pa mu nikoli niso ugodili.

Delo indijskega parlamenta je bilo za nekaj časa prekinjeno, da je notranji minister Pandit Pant lahko podal izjavo o dogodku. Pant je prečital kratko poročilo o dogodku in pristavil, da mu Nehru ne pripisuje nobene važnosti. Pant je zaključil z zagotovilom, da so gotovo vsi člani parlamenta soglasni z njegovo željo, da bi «ljubljeni ministrski predsednik živel še dolgo in vodil deželo k ciljem, ki si jih je zastavil». Člani parlamenta so po teh besedah dolgo ploskali.

O dogodku je bilo kasneje izdano tudi uradno poročilo, ki med drugim naznanja, da je bila uvedena preiskava. V Novem Delhiju sodijo, da dogodek nima političnega ozadja. Neuravnovešenega povzročitelja incidenta so poslali na opazovanje v bolnišnico v Nagpuru.

MNENJE LONDONA IN PARIZA o pobudi SZ v zvezi z Avstrijo

Avstrijska vlada bo prihodnji teden objavila uradno izjavo o svojem stališču - Britanska vlada v stalnem stiku z dunajsko vlado - V Parizu in Washingtonu pravijo, da je pobuda Sovjetske zveze nov poizkus oviranja ratifikacije pariških sporazumov

DUNAJ, 12. — Agencija «APA» poroča, da avstrijska vlada skrbno proučuje izjave sovjetskega zunanjega ministrstva o razgovorih med Molotovom in avstrijskim poslanikom v Moskvi Bischoffom.

Pripominjajo, da bo prihodnji teden verjetno objavljena uradna izjava o avstrijskem stališču. V zvezi s to vestjo so v dunajskih političnih krogih mnenja, da bo izjava avstrijske vlade potrdila v glavnem dosedanje stališče in bo poudarila: 1. da Avstrija z veseljem pozdravlja vsak korak, ki bi privedel do sklenitve državne pogodbe; 2. da Avstrija, kakor je večkrat izjavila, ne namerava pristopiti v nobeno vojaško koalicijo ali zavezništvo; 3. Avstrija ne bi imela nobenih ugovorov proti morebitnemu jamstvu, o katerem bi se štiri velesile sporazumele, proti «Anschlussu», ker avstrijska politika ni nikoli pokazala teženj po priključitvi k Nemčiji, pač pa vedno nasprotne težnje.

V teh krogih pripominjajo tudi, da bo sovjetski predlog težko dosegel pozitiven rezultat, bodisi ker se dalje poudarja povezanost med nemškim in avstrijskim vprašanjem, kakor tudi zaradi tega, ker postavlja pogoj za sklicanje konference štirih velesil pred ratifikacijo pariških sporazumov.

V Londonu je predstavnik Foreign Officea izjavil, da Velika Britanija ne vidi potrebe, da bi zahtevala od Moskve nova pojasnila o njenem stališču glede Avstrije, ker Sovjetska zveza ni odgovorila na zahtevo po pojasnilih, ki jo je vsebovala zahodna nota od 29. novembra 1954.

Na vprašanje o britanskem stališču glede novega sovjetskega koraka na Dunaju za sklicanje konference štirih je predstavnik odgovoril s tem, da je prebral odstavek o Avstriji, ki ga vsebuje zahodna nota od 29. novembra «Mislim, je dodal, da to jasno obrazložuje naše stališče».

Na razna druga vprašanja je predstavnik pojasnil: 1. Britanska vlada je mnenja, da ni nobene vezi med nemško in avstrijsko pogodbo. 2. Velika Britanija živo želi podpisati avstrijsko državno pogodbo. 3. Načrt o avstrijski pogodbi vsebuje posebne in nedvoumne določbe za preprečitev «Anschlussa». 4. Vprašanje avstrijske državne pogodbe se tiče štirih zasedbenih velesil in avstrijske vlade in ne samo Sovjetske zveze in Avstrije. 5. Britanska vlada je v stiku z avstrijsko vlado glede zadnjih sovjetskih predlogov.

V zvezi s sovjetsko zahtevo, naj se Avstriji ne dovoli, da bi se vključila v zavezništva, naperjena proti državam, ki so se borile proti hitlerjevskim silam, in tudi da bi pristala na tuja oporišča na svojem ozemlju, je predstavnik izjavil, da so zahodne sile v Berlinu izjavile, da bi bile take določbe v nasprotju z neodvisnostjo in suverenostjo Avstrije.

«Nobena stvar pa ne bo neodvisni Avstriji ovirala, da bi podpisala take sporazume», je nato poudaril predstavnik Foreign Officea.

Oni del zahodne note od 29. novembra, na katero se je predstavnik skliceval, zagovarja tezo, da ni nobene ovire več za sklenitev avstrijske državne pogodbe, ter predlaga, v primeru, da sovjetska vlada želi dati o tem pojasnila, kot bo najbolj primerno sredstvo za to izmenjava pojasnil med poslaniki na Dunaju. Ta predlog pa je ostal brez učinka. Predstavnik je tudi izjavil, da mu vsaj za sedaj ni nič znanega o diplomatskih korakih za sklicanje konference štirih v zvezi z Avstrijo.

V londonskih krogih so mnenja, da predstavlja sovjetska pobuda bolj ali manj neposreden poizkus, zavleči ali preprečiti ratifikacijo pariških sporazumov in da vsekakor ne nudi nobenega prispevka za rešitev avstrijskega vprašanja. Mnenja so tudi, da razumejo, da hoče Moskva naprtiti zahodnim silam odgovornost, če ne pride do umika zasedbenih sil iz Avstrije, in da skuša — kljub svojim zanikanjem — povezati avstrijsko vprašanje z nemškim.

V francoskem zunanjem ministrstvu pa odklanjajo vsak komentar o sovjetski izjavi. Predstavnik zunanjega ministrstva je izjavil, da niso še dobili besedila te izjave in da bi zaradi tega vsak komentar bil prenagljen. Vendar pa vidijo v pariških pooblaščenih krogih v sovjetski pobudi propagandistično potezo v upanju, da ovira ratifikacijo pariških sporazumov v francoskem republiškem svetu.

Tudi v Washingtonu trdijo, da je sovjetska pobuda nov propagandni poizkus oviranja dokončne ratifikacije pariških sporazumov.

Proslava 10-letnice jugosl. kinematografije

BEOGRAD, 12. — S skupno slavnostno sejo Združenja filmskih proizvajalcev Jugoslavije in Zveze filmskih umetnikov Jugoslavije se je pričela danes v Beogradu proslava 10. obletnice jugoslovanske kinematografije. Seje so se udeležili številni zastopniki družbenih organizacij, javni delavci, filmski delavci in umetniki. V imenu predsednika republike kot pokrovitelja proslave je skupščino pozdravil član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, ki je med drugim poudaril uspehe jugoslovanske kinematografije, veliko vlogo filma za dvig kulturne in politične ravni ljudstva. Nocoj je bila v zvezi s proslavo v dvorani kina «Kozara» premiera filma «Pot miru», ki prikazuje potovanje predsednika republike v Indijo in Burmo, in filma «Deklica in hrast» zagrebškega podjetja «Jadran».

Nov atomski poizkus v Nevadi

LAS VEGAS, 12. — Danes zjutraj je v puščavi Nevada eksplodirala peta atomska bomba v vrsti sedanjih poizkusov. Tudi ta bomba je «majhnega» formata. Ob eksploziji so svetlobo opazili v San Franicscu, ki je v zračni črti oddaljen 400 milj od Nevade, ter v Phoenixu in Los Angelesu, ki sta odaljena 350 milj.

Bomba je eksplodirala na 90 metrov visokem stebru in po eksploziji je oblak dosegel višino od 6 do 7 tisoč metrov.

Komisija za atomsko energijo je pred poizkusom sporočila, da so kemijski izvedenci ameriške vojske pri tem poizkusu proučevali učinkovitost zaščite, ki jo oblaki umetnega dima nudijo proti toplinskim izžarevanjem atomskih eksplozij.

Pozneje pa je komisija sporočila da sedaj proučujejo drugih 35 sistemov za zaščito civilnega prebivalstva in da so vsa proučevanja povezana z današnjim poizkusom.

„Pravda" o Titovi kritiki govora Molotova o odnosih s FLRJ

Članek «Pravde» objavljata «Borba» in «Politika» brez komentarja

BEOGRAD, 12. — Jutrišnja «Borba» in «Politika» bosta objavili dolg izvleček iz komentarja moskovske «Pravde» o ekspozeju predsednika republike maršala Tita o zunanji politiki v zvezni skupščini. «Pravda» skuša med drugim dokazati upravičenost izjave sovjetskega zunanjega ministra Molotova na zadnjem zasedanju vrhovnega sovjeta, ki je bila predmet kritike predsednika republike Tita, in trdi, da nihče v Sovjetski zvezi ni skušal objasniti doseženih uspehov v normalizaciji odnosov med ZSSR in Jugoslavijo s trditvijo, da so jugoslovanski voditelji spregledali svoje zablode. «Pravda» zaključuje, da je razvoj sovjetsko-jugoslovanskih odnosov v skladu z interesi utrditve miru, in da ZSSR teži k razvoju jugoslovansko-sovjetskih odnosov in h koordinaciji naporov za utrditev miru in mednarodne varnosti.

«Borba» in «Politika» objavljata pisanje moskovske «Pravde» brez lastnega komentarja.

Anglija potrjuje podporo posarskemu sporazumu

LONDON 12. — Predstavnik Foreign Officea je danes potrdil, da Velika Britanija podpira francosko-nemški sporazum o Posarju. Predstavnik je zanikal vesti tujih agencij, po katerih sta angleška in ameriška vlada obvestili francosko vlado, da nista pripravljeni podpirati francosko-nemškega sporazuma o Posarju. To je netočno, je dejal predstavnik Foreign Officea, in navedel izvleček iz Edenove izjave v spodnji zbornici: «Britanska vlada bo podpirala ta statut do sklenitve mirovne pogodbe, s pogojem, da bo posarsko ljudstvo na referendumu statut odobrilo».

Medtem je vzhodnoberlinski občinski svet pozval zahodnoberlinski senat, naj skupno izvedeta v obeh delih Berlina referendum o pariških sporazumih, ki ga je predlagal vzhodnonemški parlament.

Nadalje zahteva vzhodnoberlinski občinski svet, naj zahodnoberlinski predstavniki v Bundesratu glasujejo proti ratifikaciji pariških sporazumov. Končno pozivajo vzhodnoberlinski občinski možje svoje zahodne kolege naj skupno v imenu «nemškega glavnega mesta» izdajo proglas, ki bi pozival vse nemške državljane, naj zahtevajo splošni referendum o pariških sporazumih in naj jih na referendumu zavrnejo.

Vzhodnoberlinski župan Friedrich Ebert pa je v izjavi, ki jo je objavil list «Neues Deutschland» posvaril, da utegne ratifikacija pariških sporazumov «povečati osamitev zahodnega Berlina» in imeti za mesto «usodne posledice z vse večjo bedo». Nekateri vidijo v tej izjavi grožnjo z novo blokado Berlina. V nedeljo je še podpredsednik vlade Walter Ulbricht v Lipskem izjavil, da vzhodnonemške oblasti ne nameravajo zapreti meje med obema Nemčijama, tudi če bi bili pariški sporazumi ratificirani.

Poziv za referendum so danes poslali tudi vzhodnonemški sindikati zahodnonemškim sindikatom. Kot je znano, zahtevajo zahodnonemški sindikati skupno s socialdemokratsko stranko izvedbo referenduma o oborožitvi v Zahodni Nemčiji, odklanjajo pa predloge vzhodnonemških sindikatov in političnih organizacij o skupnem nastopu v ta namen. Zelo verjetno tudi današnji poziv ne bo imel drugih posledic. Po tem predlogu, naj bi se vzpostavilo med sindikati obeh Nemčij tesno sodelovanje ki bi obsegalo izdajanje skupnih proglasov in pozivov političnim strankam, parlamentom in cerkvenim organizacijam, skupne sestanke, objavljanje skupnih člankov v listih obeh sindikatov, nagovore po radiu obeh Nemčij itd.

Nadalje predlagajo vzhodnonemški sindikati «skupne ukrepe, ki naj obvarujejo zahodnonemško mladino pred rekrutiranjem».

Moskovski radio je danes komentiral Eisenhowerjevo poslanico predsednikom zahodnoevropskih vlad kot «poskus, da se osladi grenka pilula poživljanja nemškega militarizma».

Naser bo obiskal Novi Delhi

KAIRO, 12. — Egiptovski ministrski predsednik Naser bo v spremstvu ministra za narodno usmerjanje Salema in zunanjega ministra Favzija odpotoval 8. aprila v Novi Delhi, kjer bo ostal tri dni kot gost Nehruja. Iz Delhija bo Naser nadaljeval pot v Bandung kjer se bo udeležil konference afriških in azijskih držav. Med svojim potovanjem v Bandung in ob povratku namerava Naser obiskati tudi Karači, Colombo in druge azijske prestolnice.

Libanon odklanja udeležbo na konferenci o novem zavezništvu

BEIRUT, 12. — Libanonski zunanji minister Nakaš je izjavil, da se Libanon ne bo udeležil konference arabskih ministrskih predsednikov ki je bila sklicana v Kairu. Vzroki za to so: 1. Libanon ne bi se mogel udeležiti nobene konference, na kateri ne bi bili navzoči delegati vseh arabskih držav. 2. V času, ko bi morala biti konferenca, bo predsednik libanonske republike Samun na obisku v Italiji.

Danes pa je odpotoval v Beirut posebni predstavnik iraške vlade Jamali, zato da se razgovarja z libanonskimi in sirijskimi političnimi voditelji o odnosih med arabskimi državami po podpisu turško-iraške pogodbe.

Sirijski zunanji minister Azem je danes sprejel britanskega poslanika v Damasku Gardnerja, s katerim se je razgovarjal o sirijskem pristopu k novem medarabskem zavezništvu. Uradno pa medtem zanikujejo pisanje turškega tiska, češ da je v sirijski vojski prišlo do uporniškega gibanja in da so aretirali več oseb. Poudarjajo, da vlada v vsej državi popoln mir, in da vojska v celoti podpira politiko vlade.

BEOGRAD, 12. — Predsednik zvezne skupščine Moša Pijade je sprejel danes opoldne člane libanonske parlamentarne delegacije, ki so včeraj prispeli v Jugoslavijo.

V četrtek nova seja Varnostnega sveta

NEW YORK, 11. — Varnostni svet OZN se bo ponovno sestal v četrtek 17. marca popoldne in nadaljeval razpravo o incidentih med Egiptom in Izraelom na področju Gaze.

Pravkar javljajo, da je posebna komisija za premirje zavrnila priziv izraelske vlade proti sklepu izraelsko-egiptovske komisije, ki je 8. februarja obsodila Izrael zaradi teh incidentov.

Čangkajšek utrjuje Kvemoj in Macu

TAJPEH, 12. — Že drugi dan zaporedoma obstreljuje kitajsko topništvo otok Kvemoj, ki je v rokah kuomintanških sil. Kuomintanške sile pa medtem otok utrjujejo in pošiljajo nanj nova vojaška ojačenja. Prav tako pošiljajo ojačenja na otok Macu, kjer je sedaj deset tisoč kuomintanških vojakov. Zadnje dni so na otok pripeljali tudi težko topništvo.

PARIZ, 12. — Po dolgi nočni seji je francoska narodna skupščina odobrila s 400 glasovi proti 209 (socialisti in kominformisti) celotni proračun za bivše bojevnike.

Priprave za razgovore treh o položaju v Južnem Vietnamu

ZDA nameravajo podpreti francosko vojaško upravo - Bonnet poročal Fauru o razgovorih z Dullesom - Priprave na revizijo ženevskih sklepov?

PARIZ, 12. — Vztrajno se širi govorica, da je francoski zunanji minister Pinay dobil iz Washingtona vabilo, naj pride 28. marca v ZDA. V pooblaščenih krogih pa vendar ne dajejo nobenih pojasnil o tem. Zdi se da je vabilo v zvezi z raznimi predlogi za skupno proučitev položaja v Indokini.

Predsednik vlade Faure je danes govoril s poslanikom Bonnetom, ki mu je poročal o sedanjem položaju v Indokini. Bonnet se je na konferenci v Bangkoku razgovarjal z Dullesom in je ob povratku obiskal Vietnam. V pariških diplomatskih krogih vztrajno ponavljajo govorice o pripravah za sestanek med francoskimi, britanskimi in ameriškimi predstavniki v zvezi z Indokino, zlasti zaradi krize, v katero je zašla sedanja južnovietnamska vlada, ki ji predseduje Ngo Dinh Diem.

Pod naslovom «Začetek državljanske vojne v Vietnamu» je poročal «France Soir», da je južnovietnamska vlada postavila skoraj vso redno vojsko v boj proti uporniškim silam lečin Kao Daja in Hoa Hoa in skupine Bin Kujen, katerih vodstva so napovedala, da se bodo enotno borila proti vladi in Ngo Din Diemu ter da bodo sestavila vlado narodne enotnosti. Francoska časopisna agencija pa je poročala, da so predstavniki treh uporniških sil odpotovali v Pariz, kjer se bodo zglasili pri cesarju Bao Daju. Sodijo da hočejo uporniške skupine s silo omogočiti povratek Bao Daja na oblast.

Po ženevskem sporazumu bi morale biti prihodnje leto v Vietnamu volitve. Nekateri opazovalci v Londonu sodijo, da pripravljajo zahodne sile načrt, da bi te volitve odložile, kar bi bilo neposredna kršitev ženevskega sporazuma o Indokini. Pravijo, da Francija sama v Južnem Vietnamu ne more trdno držati položaja v rokah. ZDA se nameravajo resneje zanimati za tamkajšnji položaj in podpreti francosko vojaško upravo.

Zahtevo Francije za sklicanje trojne konference o Indokini ocenjujejo opazovalci kot priznanje nesposobnosti, da bi uredili tamkajšnji položaj. London, Washington in Pariz se posvetujejo po diplomatski poti in skušajo pripraviti trojne razgovore. Verjetno bodo razgovori prihodnji mesec v Parizu in se jih bodo udeležili Dulles, Eden in francoski minister za zunanje zadeve Pinay, ko bo sestanek sveta ministrov atlantskega pakta.

Komisija za atomsko silo v Jugoslaviji

BEOGRAD, 12. — Kot rezultat dosedanjih pridobitev na področju nuklearne energije bodo jugoslovanski pristojni krogi v kratkem sprejeli sklep o ustanovitvi komisije za atomsko energijo. Komisija bo združevala delo jugoslovanskih institutov, ki proučujejo vprašanja nuklearne energije in njene uporabe v miroljubne industrijske namene, in sodelovala z inozemskimi ustanovami podobnega značaja.

Poročajo, da bo te dni sklican sestanek zastopnikov institutov, ki se ukvarjajo z nuklearnim raziskovanjem.

O jaltskih dokumentih

LONDON, 12. — Predstavnik Foreign Officea je danes glede predloga za objavo dokumentov o jaltski konferenci izjavil:

«Res je, da je britanska vlada obvestila washingtonsko vlado v zvezi z objavo teh dokumentov, da se ji s splošnega stališča zdi, da ni zaželeno objaviti podrobne dokumente, ki se tičejo važnih mednarodnih razgovorov v tako kratkem času po teh razgovorih in zlasti bi navajanje, medtem ko so še živi številni udeleženci razgovorov, nekaterih nesodobnih pripomb neodvisno od besedila, v katero spadajo, lahko pripeljalo do nesporazumov. To stališče je sporočila celotna angleška vlada in ne ministrski predsednik.»

Kakor javljajo, pa je ameriški državni departma sklenil, da bo rezervirano izročil članom kongresa uradno poročilo o jaltski konferenci. Prihodnji teden bodo baje dokumente izročili članom zunanjepolitičnega odbora zbornice in senata.

Kakor je znano, je senator Styles Bridges 9. marca izjavil, da se je Churchill uprl objavi nekaterih dokumentov. Na jaltski konferenci, katere so se udeležili Churchill, predsednik Roosevelt in Stalin, so se sporazumeli o pogojih za vstop Sovjetske zveze v vojno proti Japonski.

Senator McCarthy pa je predložil v predsedstvu senata resolucijo, ki poziva Eisenhowerja, naj odpove jaltske sporazume.

V podporo svoje resolucije izjavlja McCarthy, da je program republikanske stranke ob priliki volitev leta 1952 vseboval tudi obvezo, da bodo odpovedani tajni sporazumi, ki so bili sklenjeni med Rooseveltom, Churchillom in Stalinom.

BEIRUT, 12. — Uradno poročilo libanonske vlade javlja, da bosta predsednik libanonske republike Samun in njegova žena uradno obiskala Italijo od 21. do 25. marca. Spremljali ga bodo tudi nekateri ministri in druge osebnosti.

Skozi sito in rešeto

Slovenska, izključno slovenska SDZ, ki v svojem glasilu «Demokracija» vedno «odločno» zagovarja pravice tržaškega slovenskega človeka, je to dokazala tudi v zadnji številki svojega glasila, kjer se na več mestih zavzema za tiste jugoslovanske begunce, ki jih italijanske oblasti vračajo tja od koder so zbežali, da bi se egoistično odtegnili določenim dolžnostim ali iz kakšnega drugega prav nič plemenitega nagiba. Večkrat gre pri tem celo za ljudi, ki se poskušajo z begom odtegniti roki pravice. Govoriti pri tem — kakor to dela «Demokracija» — da gre za ljudi, ki imajo pravico na politično zatočišče češ da je treba takim ljudem omogočiti izselitev v druge dežele, če jih Italija že ne more ali ne mara vzdrževati, in da gre v glavnem za ljudi, ki baje niso mogli več prenašati «totalitaristične vladavine balkanskega Cagliostra» — ko pa je vsem znano, da niso v Jugoslaviji še nobenemu skrivili niti lasu zaradi njegovega političnega prepričanja — je samo nov dokaz, kakšnega značaja je «slovenstvo», ki ga «Demokracija» zagovarja, zlasti še, če to njeno obrambo ljudi, ki zapuščajo svojo domovino le v pustolovskem upanju, da bodo v tujini lahkotno živeli, primerjamo z njenim stališčem do poskusa naselitve italijanskih beguncev v nabrežinsko občino. Ta poskus, ki dejansko ograža Slovence, ni vreden, da bi ga ta «čisto» in izključno slovenski list objavil in obsodil na svoji prvi strani, ampak ga obravnava na zadnji strani, med tržaško kroniko. Zanj je seveda važnejši «Tito na liniji ZSSR», «Zavračanje ubežnikov», «Jugoslovanska emigracija» z «balkanskim Cagliostrom» in šele nato pride na vrsto «nabrežinska zadeva». Vsekakor lep primer borbe za pravice tržaških Slovencev!

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1912 umrl P. N. Lebedejev, znameniti ruski znanstvenik-fizik.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, NEDELJA 13. marca
Rozina, Božena
Sonce vzide ob 6.24 in zatone ob 18.06. Dolžina dneva 11.42. Luna vzide ob 23.35 in zatone ob 8.03.
Jutri, PONEDELJEK 14. marca
Matilda, Svetovid

PO ŠKVADRISTIČNEM NAPADU NA KNJIGARNO «LA RINASCITA» V RIMU

Protest slovenske napredne javnosti proti fašističnemu terorizmu

Protestni izjavi Slovenske gospodarsko-kulturne zveze in Slovenske prosvetne zveze

V zvezi s fašističnim napadom na knjigarno «La Rinascita» v Rimu je Slovenska gospodarsko-kulturna zveza v Trstu» sprejela naslednji protest:

Izvršni odbor Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu ugotavlja, da je napad v Rimu na knjigarno «La Rinascita», podoben svoječasnemu škvadrizmu, tipičen izraz fašizma, ki je s svojo nekulturno in strahovalno politiko prizadejal toliko gorja italijanskemu ljudstvu in posebno nam Slovencem.

Taki napadi ne bi bili možni brez popustljivosti ali celo podpore nekaterih krogov, ki bi hoteli obnoviti poraženi fašizem in z njim vojnohujskaško politiko polpretekle dobe.

Naša zveza obsoja škvadristični napad na prosvetno ustanovo, ker je izraz nekulture in nasilne politike, katere vstajenje je treba preprečiti v interesu miru.

Zato tudi mi, kakor vsa demokratična in miroljubna italijanska javnost, pričakujemo, da bo vlada podvzela potrebne ukrepe v preprečitev obnove fašističnega nasilja».

Slovenska prosvetna zveza pa pravi v svoji protestni izjavi, sprejti na seji 11. t. m. naslednje:

«Slovenska prosvetna zveza v Trstu s prizadetostjo ugotavlja, da se v Italiji z lahkoto dopušča nasilje fašizma, ki je prizadejal Italiji sami, vsemu svetu, posebno pa nam Slovencem toliko gorja.

Vandalski napad, ki so ga pred dnevi uprizorili fašistični teroristi na sedež kulturne in politične organizacije v Rimu, dokazuje nerazumljivo popustljivost silam, ki hočejo obnoviti fašizem in škvadrizem, proti čemur Slovenska prosvetna zveza odločno protestira in poziva odgovorne oblasti, naj v korenini onemogočijo podobne pojave».

Razbojniški škvadristični napad fašističnih tolp na knjigarno «La Rinascita» in na sedež kulturne ter politične organizacije v Rimu, ki je upravičeno razburil vso italijansko demokratično javnost, je močno odjeknil tudi med tržaškimi naprednimi italijanskimi in slovenskimi množicami. Lokalne demokratične sile, posebno pa še slovenske množice, vidijo v tem in podobnih dejanjih v Italiji poskus oživljanja fašističnega razbojništva, ki ima za cilj ustrahovati demokratične sile v njihovi borbi. Pri tem pa je treba ugotoviti, da se to lahko dogaja v prvi vrsti zato, ker se pod krilatico «politične svobode» dopušča največja akcijska svoboda stranki, ki je javno deklarirala svoj fašistični program in da se pogosto daje ravno tej stranki moralna podpora.

Posledice take politike smo tržaški Slovenci in z nami v isti meri tudi napredne množice italijanske narodnosti v povojnih letih že neštetokrat občutili. Zato je povsem naravna naša solidarnost z naprednimi silami v Italiji, ki so odločno nastopile proti fašističnemu banditizmu, tako z množičnimi protestnimi nastopi kot v izjavah številnih uglednih osebnosti italijanskega javnega in političnega življenja. Tržaški Slovenci se dobro zavedamo kam lahko pripelje tudi najmanjše popuščanje fašističnim težnjam, predvsem še na našem področju, in zato pridružujemo naš glas zahtevi po odločnem nastopu proti oživljajočemu fašizmu in po prepovedi fašističnih strank, konkretno MSI, kar končno ni nič drugega kot zahteva po spoštovanju veljavnih zakonskih določb o prepovedi vsakršnega fašističnega delovanja, odločb, ki jih je z nedavnim ukazom razširil gen. komisar tudi na naše področje.

PROSLAVA 8. MARCA

Vabimo na proslavo 8. marca, mednarodnega praznika žena, ki bo **danes 13. t. m. ob 19. uri** v Ulici Montecchi 6/IV.

Po kulturnem programu bo prosta zabava.

Vabljene žene in njihove družine.

Skupščina pristaniških delavcev

Danes bo ob 8. uri redna letna skupščina delavcev pristaniške družbe za prekladanje blaga na suhem. Po skupščini bodo volitve, na katerih bodo izvolili predsednika, dva podpredsednika in zastopnika družbe v svetu pristaniškega dela. Jutri ob 8. uri pa bodo volitve vodilnega odbora.

LEPA PROSLAVA MEDNARODNEGA PRAZNIKA ŽENA

Še je potrebna borba žena za zmago naprednih sil v svetu

Tržaške žene se s ponosom spominjajo na žrtve, ki so jih doprinesle v antifašistični borbi - Lepo izveden kulturni program

Sinoči je bila v napolnjeni dvorani v Ul. Ruggero Manna proslava 8. marca — mednarodnega praznika žena, ki so jo organizirale žene I. okraja.

Proslavo je otvorila tov. Majda Majnikova, ki je zatem podala besedo tov. Lori Mrak. V svojem govoru je tov. Mrakova poudarila, da nas 8. marec spominja na začetek borbe za emancipacijo žena in nam jasno kaže napredek, ki so ga ženske delavske množice dosegle na socialnem področju. Napredek na tem in drugih važnih področjih pa je zahteval borbo in ogromne žrtve žena. Danes se žena lahko aktivno udeležuje političnega in socialnega življenja narodov ter je v raznih državah dosegla tudi na gospodarskem področju priznano enakopravnost z moškim. Za Trst ima 8. marec še poseben pomen, kajti na ta dan proslavljajo žene tudi aktivno udeležbo v borbi delovnih množic za osvoboditev izpod fašističnega jarma in za pridobitve na socialnem področju. Tov. Mrakova je zatem povedala, da se kljub nazadnjaški politiki, ki je okrnila mnoge pridobitve delovnega ljudstva, žene vedno s ponosom spominjajo na žrtve, ki so jih doprinesle v antifašistični borbi, katere so se udeležile in jo odločno podpirale.

Ta spomin predstavlja tudi spodbudo, da bodo žene z večjo odločnostjo nadaljevale začeto borbo vse do popolne emancipacije na vseh področjih vse dotlej, dokler se ne uresničijo vse njihove zahteve in težnje. Na zaključku govora je govornica opozorila na nazadnjaške in fašistične sile v notranjem življenju mnogih držav in narodov in tudi pri nas in je zato borba žena potrebna še naprej, vse do zmage sil miru, ki v bistvu predstavljajo težnje narodov k napredku, nad silami vojne, ki so sile nazadnjaštva.

V italijanščini je o pomenu mednarodnega praznika žena govorila tov. Rosa Petronio.

Prvo točko kulturnega programa, ki je sledil govorom, je izvedla altistka Marija Malini, ki je zelo lepo zapela ariji iz oper «Cavalleria rusticana» in «Moč usode». Sopranistka Greti Juretič je zatem zapela ariji iz oper «Manon Lescaut» in «Carmen»: obe pevki je občinstvo toplo nagradilo s ploskanjem, žene pa so jima podarile šopka rdečih nageljnov. Sledila je komedija «Mezinček», ki so jo otroci zelo ljubko podali ter med publiko želi pravcati uspeh. V vlogi vohuna je nastopil Aleksander Bucik, ki je svojo vlogo odlično odigral. Vrsto deklamacij so nato recitirali slovenski in italijanski otroci, Marija Strekelj pa je prijetno zapela dve narodni pesmi. Sodelovala je tudi članica SNG Leli Nakrstova, ki je prečitala odlomek iz romana «Mati». Izvedenih je bilo več solističnih točk na klavir in violino, za zaključek pa je tamburaški orkester zaigral tri skladbe.

Po programu je bil družabni večer, v katerem so žene pogostile nastopajoče, zatem pa se je ob zvokih glasbe razvila prijetna zabava.

KADAR BIJE PLAT ZVONA...

Danes bo v gledališču Rossetti zborovanje Delavske zbornice pod geslom «Akcija delavcev v sedanji gospodarski krizi». Na zborovanju bodo obravnavali vprašanja okrepitve pomorskega prometa, odpustov, zvišanja življenjskih stroškov, obnove tradicionalnih pomorskih zvez, proste cone, borbe proti brezposelnosti, gradnje ljudskih stanovanj in takojšnjega začetka obljubljenih javnih del. Temu zborovanju je posvečena tudi včerajšnja številka glasila omenjenega sindikata «Il lavoro» z mastnim naslovom čez celo stran: «Izpolniti se mora obljuba».

Takih naslovov in takega pisanja nismo bili doslej vajeni s te strani, saj je bil ta sindikat in ta list vedno na strani tistih, ki so trdili, da se bodo s prihodom Italije rešila vsa gospodarska vprašanja, in ki so smatrali vsako upravičeno kritiko za protiitalijansko spletko. Vse kaže, da so se tudi pri Delavski zbornici zavedli, da se ni mogoče izogniti gospodarskim zakonom in da ni moči živeti samo od patriotičnega navdušenja. No, bolje pozno kot nikoli — kot pravi pregovor, saj dandanes celo Bartoli zahteva za Trst nove pomorske proge in ladje, čeprav jih je še pred nedavnim veselo vozil v Genovo.

Tako beremo v listu, ki je vedno gledal tržaško gospodarstvo skozi rožnata očala, «da trpi naše mesto hudo gospodarsko krizo, da povzroča to med meščanstvom in delavstvom zaskrbljenost, ki se nujno spreminja v srd proti tistim, ki vodijo naše gospodarstvo; da ne gre več za krizo v posameznih podjetjih, marveč v vsem gospodarstvu» itd. List poziva vladnega komisarja, naj se postavi na čelo vsega prebivalstva ter podpre njegove enotne zahteve. Vsi naj vedo, da obramba tržaškega dela in gospodarstva, da zahteva po novih pomorskih progah, po nadaljevanju dodeljevanja fondov v korist področnemu proračunu, po ohranitvi SELAD in prekvalifikacijskih tečajev ne pomeni nič drugega, kot zahtevati to, kar je najbolj nujno za življenje Trsta in Tržačanov.

«Sedaj je čas, da povemo, da se nismo vrnili v svoj dom zato, da bi ostali potisnjeni v najbolj skrite kotičke ter da hočemo biti enakopravni z vsemi italijanskimi industrijskimi in pomorskimi mesti», pravi dalje list.

Razen uvodnika je posvečenih današnjemu zborovanju tudi mnogo okvirčkov, ki so posejani po vsem časopisu in ki vsebujejo med drugimi naslednje parole: «Saturnia in Vulcania — neapeljskemu pristanišču!» — «Zmanjšanje osebja SELAD». «Nad 20.000 brezposelnih». «Resno skrčenje nakupov po delavcih». «300 delavcev v CRDA suspendiranih». «Skrčenje prometa v pristanišču». «Zaprta vrata pri Kozmann». «Odpusti pri Modianu». «Piave in Aquileia — genovskemu pristanišču». «Odpusti v vsej oblačilni industriji». «Ukinitev ene delovne izmene v konopljarni».

To beremo torej v listu, ki je vedno zapiral oči pred tržaško stvarnostjo, da se ne bi zameril svojim gospodarjem. To je vsekakor nova govorica ljudi, za katere je bila vsaka, še tako dobronamerna kritika smrten greh in pravo izdajstvo. Sedaj, ko jim sili voda v grlo, bijejo plat zvona in so se končno streznili, kakor še mnogi drugi ljudje, ki jim je bilo reševanje gospodarskih vprašanj deveta briga ter so vedno mislili, da bo že sama sprememba uprave tista čudežna palica, ki bo ustvarila v Trstu blagostanje.

Dobro je, da so tudi pri Delavski zbornici uvideli, kam plove tržaško gospodarstvo. Prav tako je dobro, da proučo položaj in nakažejo pota za reševanje krize. Toda to še ni dovolj. Otresti se morajo tudi vsega sektaštva in se zavedati, da ne bo nihče ničesar podaril, če se ne bodo borili za izboljšanje položaja predvsem prizadeti, to je delavci. Boriti pa se morajo enotno in ne na posameznih ločenih krajih. Zato ne bi smeli zametavati nobenega predloga po enotnem nastopu, pa naj pride od koder koli. V obrambi tržaškega gospodarstva, v zahtevah po konstruktivni pomoči, v zahtevah po izboljšanju mezd in plač ter življenjske ravni imajo vsi tržaški delavci in delovni ljudje sploh skupne interese; zato ne bi smela biti nemogoča tudi skupna akcija. Če pa se bo nadaljevala dosedanja praksa, neenotnega nastopanja, bodo vsa zborovanja zaman in se ne bodo zahteve tržaških delovnih ljudi nikoli uresničile. Tega bi se morali končno zavesti tudi voditelji Delavske zbornice, saj je to že jasno velikemu številu njenih članov, ki sta jih njihov lastni interes in stvarnost izmodrila.

Zaključen tečaj o vskladiščenju in trgovini

Včeraj zjutraj se je zaključil tečaj o vskladiščenju in trgovini na veliko, katerega je priredil v Trstu nacionalni odbor za produktivnost in katerega se je udeležilo okrog 50 tržaških strokovnjakov. Tečaj se je pričel v ponedeljek in so zadnje dneve porabili za obiske po podjetjih. Ameriški strokovnjak je ob zaključku včeraj dopoldne izjavil, da so tržaški strokovnjaki pokazali izredno visoko strokovno raven, višjo kot na sličnih tečajih po drugih mestih v Italiji.

188 milijonov lir posojil raznim industrijskim podjetjem

Komisija za posojila, katero je pred tednom dni imenoval generalni vladni komisar, je na svojem prvem zasedanju odobrila raznim tržaškim industrijskim podjetjem posojila v skupni vsoti 188 milijonov lir. Poleg tega je komisija dokončno dodelila 715 milijonov lir posojil za gradnjo ladij. Ta posojila so bila odločena že pred dalj časa.

Avtomobilska nesreča

Včeraj proti večeru so se z avtom ponesrečili 52-letni Giuseppe Persi iz Ul. Media 9, 60-letna Zelja Grazzini iz iste hiše in 45-letni Carlo Leico iz Ul. dell'Agro 13. Vse tri so pripeljali v splošno bolnico, kjer so Grazzinijevo pridržali na ortopedskem oddelku s prognozo okrevanja v 8 do 60 dneh, Leica pa 30 do 40 dni.

POTOVANJE POSEBNE TRŽAŠKE DELEGACIJE V RIM

Sestanek v Rimu brez konkretnih rezultatov

Minister Tambroni najavil, da bo po veliki noči obiskal Trst in osebno sporočil vladne ukrepe v korist Trsta

V petek je bil v Viminalu v Rimu sestanek vladnih predstavnikov s tržaško delegacijo, katero so sestavljali: župan Bartoli, predsednik pokrajine Tanasco, predstavnik trgovinske zbornice in predstavnik delavske zbornice. Vlado pa so zastopali: podtajnik Scalfaro, podtajnik ministrstva za zunanje zadeve Benvenuti, podtajnik ministrstva za proračun Ferrari Aggradi, minister za trgovsko mornarico Tambroni in podtajnik ministrstva za zunanjo trgovino Treves.

Na sestanku so tržaški predstavniki obrazložili pereča tržaška gospodarska vprašanja, nakar so dali predstavniki posameznih ministrstev razna pojasnila. Vendar pa razgovor ni privedel do konkretnih rezultatov.

Minister Tambroni je ob zaključku sestanka izjavil, da bo po velikonočnih praznikih obiskal Trst in bo takrat tudi sporočil ukrepe, katere namerava podvzeti vlada v korist Trsta.

NA LEVO IN DESNO JE PODPISOVALA MENICE

Prigoljufala 5 milijonov lir in nato brez sledu izginila

Možu je zapravila 2 milijona lir, ki jih je brez njegove vednosti prepisala na svoj račun, za ostale 3 milijone lir pa je opeharila druge ljudi

4. preteklega meseca se je oglasil na policijskem komisariatu 50-letni Giorgio Rogatin iz Ul. Carpineto 9 ter prijavil izginotje 43-letne žene Amalije Martinis. Mož je pojasnil, da je ženo zadnjikrat videl okoli 14. ure prejšnjega dne, ko je zapustila gostilno v Ul. Donota, katero je imela v najemu. Štiri dni kasneje je na istem komisariatu neka gospa iskala informacije o Martinisovi in obenem dodala, da ji je posodila 340.000 lir, za katere je izginula ženska podpisala 4 menice.

Po ženski so začeli povpraševati tudi drugi ljudje in tako je 9. istega meseca 43-letni Domenico Rovanello iz Gonarsa prijavil da je izginuli Martinisovi, ki se je pritoževala, da je imela zaradi bolnega moža precej stroškov, posodil nad milijon lir, za katere je podpisala menice, ki bi zapadle od 3. do 7. februarja. Sorodnika, ki naj bi v njegovem imenu dvignil denar pa je dolžnica z izgovorom, da nima denarja odslovila in ga povabila naj se vrne popoldne. Popoldne pa seveda Martinisove ni več našel. Končno je še 57-letna Ema Stiglič vd. Fielli iz Domus Civica prijavila, da je izginuli ženski proti podpisu menic posodila v dveh obrokih 600.000 lir.

Policija je takoj uvedla preiskavo in žensko ni mogla najti nikjer. Medtem je preiskava ugotovila, da je njen mož pred leti prodal svoj tovornik in izkupiček 2.000.000 lir položil v banko. Mož pa je šele sedaj ugotovil, da je njegova žena denar prepisala na svoje ime in vsega, razen 18 tisoč lir zapravila. Skupno je tako ženska zapravila blizu 5 milijonov prigoljufanih lir.

Po mnenju policije je Martinisova odšla v Genovo ali v Milan in proti njej je bilo že izdano zaporno povelje. Za sedaj so jo prijavili sodišču, ki bo moralo odločiti če se je ženska pregrešila zaradi ilegalnega prisvajanja denarja ali prevare.

Z vespo podrl pešca in ga močno poškodoval

V trenutku ko je 44-letni Giuseppe Furian iz Ul. del Veltro zavozil s svojo vespo, na kateri je sedel tudi njegov 46-letni prijatelj Riccardo Sblattero iz Ul. Ippodromo do semaforja na križišču Ul. Carducci z Ul. Battisti je podrl na tla 65-letnega dr. Romira Cavadalija iz Ul. Coroneo, ki je tedaj skupno z drugimi prekoračil cesto. Vsi trije so padli na tla in medtem ko se je Sblattero sam zatekel v bolnišnico, kjer so ga po zdravniški pomoči odslovili, so morali Cavadalija in Furiana odpeljati v bolnišnico z rešilnim avtom. Prvega so nato zaradi zloma noge in ran na glavi ter nad desnim očesom sprejeli s prognozo okrevanja v 60 ali 70 dneh na ortopedskem oddelku, drugemu pa so samo izprali rane in praske in ga s priporočilom 4 do 6-dnevnega počitka poslali domov.

Podlegla poškodbam

Včeraj zjutraj je na ortopedskem oddelku, kjer so jo sprejeli zaradi verjetnega zloma stegnenice leve noge 12. preteklega meseca, 88-letna Nicoletta Vasco vd. Raffo iz Androna S. Eufemia podlegla poškodbam.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Danes 13. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II, običajni sestanek za zamenjavo znamk od 9. do 12 ure. Slovenski filatelisti, ki se še niso nikoli udeležili klubskih sestankov, se lahko sestanka udeležijo brez obveze vpisa v klub.

SINOČI V DVORANI V UL. MONTECCHI 6

Lep nastop dijakov Dijaškega doma v Trstu

Želeti bi bilo, da bi marljivi dijaki nastopali tudi po podeželskih odrih

Pod okriljem prosvetnega društva «Ivan Cankar», je bila sinoči v društveni dvorani v Ul. Montecchi 6 prosvetna prireditev, ki so jo priredili dijaki slovenskega dijaškega doma v Trstu. Dvorana je bila polno zasedena, ko se je na odru predstavil Kekec (dijak Darko Tomazetič doma iz Beneške Slovenije), osrednja figura v reviji pesmi in baletov «Na Gorenjskem je fletno...», pri kateri so sodelovali dijaki nižjih srednjih šol. Ker je bila snov deloma povzeta po filmu «Kekec», niso manjkali seveda niti Tinka (Marta Bandi), Rožle (Ado Andreuzzi) in Mojca (Ana Marija Metlika), ki so vsak na svoj način pripomogli k uspešni izvedbi celotnega prizora. Preveč bi zašli, če bi hoteli do potankosti opisati prizor, v katerem ni manjkalo pesmi in plesov, vendar moramo posebej omeniti zaključni ples vil, ki so ga izvajale dijakinje prvih razredov višjih srednjih šol s preciznostjo in ljubkostjo. Skoraj nepotrebno je poudariti, da so gledalci izvajanja nižješolcev nagradili s prisrčnim ploskanjem.

Dijaki višjih razredov srednjih šol so se v naslednji točki predstavili s slovenskimi narodnimi pesmimi in gorenjskimi plesi, ki so jih dijaki plesali v lepih narodnih nošah. Predvsem je treba omeniti odlično izvajanje solistke Marije Del Linz, dijakinje učiteljišča ter pohvaliti vse ostale, katerim je bilo videti, da so vložili mnogo truda zato, da so svojo točko izpeljali nadvse dobro. Baletne točke in folklorne plese je sestavila oz. naštudirala bivša gojenka Dijaškega doma Nerina Drašič, ki je na sinočnji predstavi lahko z zadoščenjem ugotovila, da je bil njen trud bogato poplačan.

Pod vodstvom Tončke Cokove je nato nastopil pevski zbor nižješolcev, ki so zapeli koroško narodno «Slovenski smo fantje». Grbčevo «Snežinke», Grbčevo «Greje in se smeje» ter narodno «Travnički so že zeleni». Dijaki so pesmi zapeli občuteno in so bili tako oni kot pevovodkinja deležni splošnega priznanja.

V zadnji točki sta nastopila Cezar Možina, ki je igral «Učenega bolnika» in Dragica Jerina v vlogi «Zore». Oba sta v šaljivem prizoru iz dijaškega življenja pokazala lepo igro, predvsem pa Možina, ki se je na odru vrtel, kot da bi imel gledališke deske vedno pod sabo. Uspeh seveda ni izostal.

Na splošno lahko rečemo, da je dijaška prireditev odlično uspela, tako da lahko pričakujemo, da bodo dijaki nastopili še drugod, predvsem pa na našem podeželju. Danes popoldne bo v istih prostorih ponovitev, vendar bodo v prvem prizoru vse glavne osebe zamenjane, prav tako tudi v zadnji točki kjer bo «Zoro» igrala neka druga dijakinja.

Otvoritev knjižne razstave v Dolini

Včeraj ob 18. uri je bila v dvorani pevskega društva «Valentin Vodnik» v Dolini otvorjena razstava slovenske knjige v priredbi društva. Istočasno je razstavil svoje fotografske motive s Tržaškega tudi tov. Mario Magajna. Med razstavljenimi fotografijami je nekaj bilo razstavljenih že po drugih krajih, nekaj pa je novih. Skupno je Magajna razstavil 65 fotografij.

Knjižna razstava je istočasno tudi najprimernejši uvod v začetek delovanja stalne društvene knjižnice, ki bo imela svoje prostore v isti dvorani. Že takoj v začetku bo knjižnica razpolagala s precejšnjim številom knjig, starejših in novih izdaj.

Knjižna razstava bo odprta danes ves dan in opozarjamo nanjo vse Dolinčane pa tudi prebivalce bližnjih vasi.

Jugoslovanski plesi v televizijski oddaji

Milanska televizijska postaja je včeraj ob 21.05 oddajala program jugoslovanskih folklornih plesov in pesmi v izvedbi slovitega beograjskega folklornega ansambla «Kolo», ki v teh dneh z velikim uspehom gostuje v največjih italijanskih mestih. Ker je sloves tega umetniškega kolektiva tudi pri nas zelo velik, bodisi med slovensko kot med italijansko kulturno javnostjo, so se pri številnih sprejemnikih po raznih mestnih lokalih zbrale velike skupine gledalcev in z zanimanjem spremljale prekrasne pleše v čudoviti izvedbi izbornih plesalcev. Čeprav pridejo plesi do popolnega izraza pravzaprav šele ob pogledu na krasno barvane in bogato vezene noše, kljub temu tudi v črno-belem posnetku niso mnogo izgubili na svoji pristnosti in lepoti, saj je bilo v pomanjkanju tega, toliko laže občudovati izvrstno tehniko in neprekosljivo skladnost tudi najtežjih ritmičnih gibov. Številni gledalci so tako prišli povsem na svoj račun in seveda ni manjkalo spontanih izrazov priznanja in občudovanja. Prav posebno prijetno pa je bilo poslušati mile slovenske narodne pesmi, ki jih je pela v gorenjsko narodno nošo oblečena solistka ob spremljavi harmonike.

Milanski televizijski postaji je treba na vsak način iz srca čestitati za lepo iniciativo, s katero je široki italijanski javnosti posredovala ljudsko umetnost jugoslovanskih narodov v najplemenitejši in visoko-umetniški izvedbi, ki je želela nedeljena priznanja že skoraj po vsej Evropi. S to in podobnimi iniciativami se nedvomno ustvarjajo pogoji za boljše medsebojno spoznavanje in s tem tudi za razumevanje, kar še s posebnim in iskrenim zadovoljstvom ugotavljamo prav mi, tržaški Slovenci.

UGO BETTI V «VERDIJU»

«Spiritizem v starinskem domu»

Tudi s tretjo premiero je igralska skupina De Lullo - Falk-Buazzelli nudila tržaški publiki dovršeno igro s «Spiritizmom v starinskem domu». Težo zahtevne drame je nosila v prvi vrsti Falkova (Laura) ob enakovredni igri Vallija (Ruggero) in Buazzellija (Enzo), pa tudi vsi ostali so bili na višini kot prejšnje večere pri «Lorenzacciu» in «Ženski s premajhnim srcem». Vendar pa se je morda marsikdo zmotil če je mislil, da bo videl špiritiziranje s prikazovanjem duhov. Drama obravnava tragično usodo mlade vdove Laure, ki ne more pozabiti srečnih dni prekratkega, komaj triletnega zakona s tragično umrlim možem Carlom Veruje ter pretrdno in pretrmasto je prepričana, da se bo njen Carlo zopet vrnil in noče verjeti, da jo je mladin in zaljubljeni Ruggero le varal, ko ji je pričaral pokojnikov glas. Ne preneha verjeti tudi tedaj ko ji pove resnico in ko se mu vda kot se je po moževi smrti tudi drugim v obupnem hotenju po vrnitvi sreče, hotenju, ki je v vseh nastopajočih, v slehernem človeku, le da se vsi z dejstvom, da se «mladost ne vrne več nazaj» pomirijo Laura pa je ostala nepomirljiva do tragičnega konca, kamor ji je odločilno pripomogel prav njen stric Enzo, ki stoji na najrealnejših tleh.

Jutri popoldne bo skupina ponovila zabavno komedijo «Ženska s premajhnim srcem».

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. dr. Josipa Vilfana, daruje družina Zorka Jermana lir 500 za Dijaško Matico.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 22
Policija	2 - 23

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR» vabi na

PROSVETNO PRIREDITEV

ki jo priredi s sodelovanjem

SLOVENSKEGA DIJAŠKEGA DOMA

danes 13. marca 1955 ob 16. uri v društveni dvorani v Ul. Montecchi štev. 6/IV.

SPORED:

1. «Na Gorenjskem je fletno...», revija pesmi in baletov.
2. Slovenske narodne pesmi in folklorni plesi.
3. Mladinski zbor zapoje:
   a) Koroška narodna: Slov. smo fantje;
   b) I. Grbec: Snežinke;
   c) I. Grbec: Greje in se smeje;
   č) Narodna: Travnički so že zeleni.
4. «Učeni bolnik», šaljiv prizor.

Vabila so na razpolago v Ul. Montecchi 6 soba 26 danes od 14. do 16. ure.

Danes 13. marca 1955 ob 10.30 dopoldne bo nastopil v Ul. Montecchi št. 6/IV

LUTKOVNI ODER

ki bo predvajal Collodijevo pravljico

Ostržek (Pinocchio)

Vsi prijatelji lutkovnega odra so vabljeni na prijetno zabavo, ki jo bo preskrbel s svojimi dogodivščinami leseni junaček.

PEVSKO DRUŠTVO «VALENTIN VODNIK» v DOLINI priredi

RAZSTAVO SLOVENSKE KNJIGE

in razstavo umetniških fotografij s Tržaškega ozemlja, ki jih je posnel **Mario Magajna.**

Razstava bo odprta danes od 10. do 21. ure.

SLOV. - HRVATSKA LJUDSKA PROSVETA

vas vljudno vabi k uprizoritvi ljubezenske trodejanke

„V nižavi"

ki jo priredi dramska družina «Vesna» iz Sv. Križa

danes 13. marca 1955 ob 16.30 uri

v prosvetnem domu na Opčinah

KMETIJSKA NABAVNA IN PRODAJNA ZADRUGA V TRSTU

vabi svoje člane, da se udeležijo

REDNEGA OBČNEGA ZBORA

ki se sklicuje kot predvideva statut v drugem zasedanju **danes 13. t. m. ob 9. uri** v Ulici Zonta štev. 2/I. n. (na sedežu Zveze dela).

Priporočamo vsem članom, da se občn. zbora udeležijo.

Upravni odbor.

Izleti

Dvodnevni smučarski izlet v Cortino d'Ampezzo 19. in 20. marca: odhod ob 5. uri zjutraj. Vpisovanje 14., 15. in 16. marca od 19. do 20. ure v Ul. Machiavelli 13 Tel. 31-491.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 12. marca t. l. se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo je 9 oseb, poroki pa sta bili 2.

POROČILI SO SE: risar Sergio Zanetti in uradnica Annamaria Paganini, uradnik Giorgio Simonis in farmacevtka Laura Balestra.

UMRLI SO: 67-letni Karel Bizjak, 68-letni Francesco Rusconi, 51-letni Karel Kovačič, 80-letni Angelo Candot, 67-letna Ersilia Puntar vd. Tossi, 81-letni Guglielmo Ponvinio, 72-letni Giuseppe Fruhauf, 68-letni Francesco Zanetta, 68-letna Clelia Drioli vd. De Rosa.

LOTERIJA

BENETKE	63	46	61	44	52
BARI	80	7	15	33	4
CAGLIARI	54	21	46	6	45
FIRENZE	9	70	11	5	44
GENOVA	14	52	29	88	67
MILANO	53	47	64	62	31
NAPOLI	64	23	22	52	28
PALERMO	1	49	18	72	48
ROMA	90	71	43	56	45
TORINO	5	48	70	54	24

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 8.2, najnižja 2.3, ob 17. uri 6.4, zračni tlak 1018.7 stanoviten, veter 28 km vzhod-sever-vzhod, vlaga 50 odst., nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 6.9.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Barkovljah in Nicoli v Skednju. Schiapparelli 58; Harabaglia v Barkovljah.

NEDELJSKA SLUŽBA LEKARN

Benussi, Ul. Cavana 11; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Picciola, Ul. Oriani 2; Pizzul-Cignola, Corso 14; Ravasini, Trg Liberta 6. Alla Salute, Ul Giulia 1; Vesnari, Trg Valmaura 10.

SNG

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 13. marca 1955 ob 16. uri na KONTOVELU

Charles Vildrac

«Ladja Tenacity»

GLEDALIŠČA

SNG

Danes: ob 16.00 na Kontovelu «Ladja Tenacity».

VERDI

Danes: ob 11. uri koncert orkestra Tržaške filharmonije s sodelovanjem pianista Bruna Mezzena.

Danes: ob 17. uri Crommelynck «Žena s premajhnim srcem».

TEATRO NUOVO

Danes: ob 21. uri: C. Goldoni: «Prenietena žena».

KINO

Rossetti. 14.30: «Bel božič», D. Kaye, B. Crosby.
Excelsior. 14.30: «Saadia», C. Wilde, M. Ferrer.
Fenice. 14.30: «Človeški torpedi», R. Vallone, F. Fabrizi.
Nazionale. 14.45: «Ljubezni Manon Lescaut», M. Bru, F. Interlenghi.
Filodrammatico. 14.30: «Pazi na žogo», D. Martin.
Supercinema. 14.30: «Romantična ježa», C. Machand, J. Francois.
Arcobaleno. 14.00: «Casta Diva», A. Lualdi, N. Gray.
Astra Rojan. 14.30: «Rdeče kape», A. Ladd.
Capitol. 14.00: «Dogaja se na komisariatu», A Sordi, W. Chiari.
Cristallo. 13.15: «Bel božič», D. Kaye, B. Crosby.
Grattacielo. 14.00: «Mladi ljubimci», O. Versois, D. Knight.
Alabarda. 14.00: «Angela», M. Lane, D. O'Keefe.
Ariston. 14.00: «Gola ostroga», J. Stewart.
Armonia. 14.00: «Luciana», C. D'Alba.
Aurora. 14.30: «Pošast Ulice Morgue», K. Melden. Mladoletnim prepovedano.
Garibaldi. 14.00: «Pokvarjena roka», V. Johnson. Mladoletnim prepovedano.
Ideale. 14.30: «Grešila sem, da te rešim», M. Vitale.
Impero. 14.00: «Sladka groza», J. Wyman.
Italia. 14.30: «Suzana je spala tu», D. Reynolds.
S. Marco. 16.00: «Plymoutski pustolovci», S. Tracy.
Kino ob morju. 14.30: «Velika igra», G. Lollobrigida. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 10.00: «Odisej», S. Mangano.
Savona. 14.00: «Romeo in Julija», L. Harvey.
Viale. 14.00: «Sirota geta», L. Boni.
Vittorio Veneto. 14.00 «Ščepec norosti», D. Kaye.
Azzurro. 14.00: «Deportiranci iz Botany Baya», A. Ladd.
Belvedere. 14.00: «Miren mož», J. Wayne.
Marconi. 14.00: «Johny Guitar», J. Crawford.
Massimo. 15.00: «Dvoboj na soncu», G. Peck. Mladoletnim prepovedano.
Novo Cine. 14.30: «Spalnica mladenk», F. Arnoul.
Odeon. 14.00: «Rimske počitnice», G. Peck.
Radio. 14.30: «Magdalena», M. Toren.
Secolo. 14.00: «Sombrero», R. Montalban.
Venezia. 14.15: «Junaki tisočih legend», P. Henreid.
Skedenj. 18.00: «Dvoboj v Rio D'Argento», A. Murphy.
Kino na Opčinah: 14.30: «Priznavam», M. Clift, A. Baxter.

KINO V KRIŽU

Danes 13. marca 1955 ob 15. uri

Proti vsem zastavam

ERROL FLYNN
MAUREEN O'HARA

V sredo, 16. marca 1955 ob 19. uri

TRAVIATA 53

BARBARA LAAGE

RADIO

NEDELJA 13. marca 1955

TRST POSTAJA A

8.00 Jutranja glasba; 8.30 Lahke melodije; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Gorenjski kvartet in pevski duet; 11.10 Lahke priljubljene melodije; 11.45 Vesela glasba; 12.00 Oddaja za najmlajše: Čudovito jezero; 12.30 Lepe operetne melodije; 13.00 Glasba po željah; 14.30 Parada lahkih orkestrov; 15.00 Pestra operna glasba; 15.35 Izbor skladb za godbo na pihala; 16.00 Malo za šalo — malo za res; 16.45 Scarlatti-Tommasini: «Vesele ženske»; 17.00 Poje zbor iz Boršta; 17.20 Plesna čajanka; 18.10 Chopin: Koncert št. 1; 18.45 Ritmične popevke; 19.00 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.05 Zabavna glasba; 20.15 Bellini: «Mesečnica» - opera v 2. dejanjih. (Med dejanji športni komentar).

TRST I.

7.30 Jutranja glasba; 8.45 Igra godba na pihala; 9.35 V veselem ritmu; 11.15 Glasba po željah; 13.25 Trije asi v rokavu; 14.30 El campanon; 16.00 Reportaža z nogometne tekme; 17.30 Tretje dejanje Wagnerjeve glasbene pesme «Somrak bogov», dirigira Wilhelm Furwaengler.

KOPER

254,6 m ali 1178 kc

Slovenska poročila: 6.30, 7.45 13.30, 14.30 19.30 in 20.30.
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.00.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 17.00, 19.00 in 23.00.
Iz naših listov v slov.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 14.36.
Iz naših listov v ital.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 17.06.

7.45 Jutranja glasba; 8.15 Vesele narodne pesmi za nedeljsko jutro; 8.10 Za naše kmetovalce; 9.00 30 minut zabavnih melodij; 9.30 Tekmovanje šolskih kolektivov ob 10. obletnici osvoboditve - Gospodarska šola v Cerknem; 10.00 Glasbena matineja; 10.30 Žena in dom; 11.00 Nedeljski simfonični koncert; 12.00 Igramo za vas; 13.45 Glasba po željah. 15.00 Nagradno tekmovanje primorskih prosvetnih društev in «Svobod» ob 10. obletnici osvoboditve - Zali hrib; 16.00 Promenadni koncert; 16.30 Izbrano cvetje z domače grede; 17.15 Slušna igra v ital.; 18.00 Plesna glasba; 19.10 Šport; 19.15 Veseli ritmi; 20.15 Jurina in Franina; 20.30 Glasba po željah v hrvaščini; 21.00 Melodije iz operet «Carevič» in «Čardaška princesa»; 21.30 Glasbeni mozaik.

SLOVENIJA

327,1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

8.15 Domače pesmi in napevi za prijetno nedeljsko jutro; 9.00 Otroška predstava: «Peter Pan» (radijska igrica po tekstu J. M. Barriea): 9.30 Lahka in operetna glasba; 10.10 Dopoldanski simfonični koncert; 11.20 Lahek opoldanski glasbeni spored; 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Slovenske narodne pesmi; 15.15 Lahka glasba; 15.30 Zvone Kržišnik: Veletok v dolini Pake; 16.00 Pestri veseli večer radia Ljubljana (ponovitev predstave z dne 28. februarja); 17.30 V plesnem ritmu; 18.00 Promenadni koncert; 20.00 60 minut zabavne glasbe iz radia Sarajevo; 21.00 Večerna Kulturna kronika; 21.15 Večerni operni koncert.

TELEVIZIJA

10.15 TV za kmetovalce; 16.00 Dortmund; 17.00 Izven programa; 17.35 Robert C. Sheriff: «Beli nagelj»; 20.45 Izbor iz filmov; 21.05 Avto za vsakogar; 21.20 Najsrečnejši; 22.30 Novela.

Oglasni oddelek

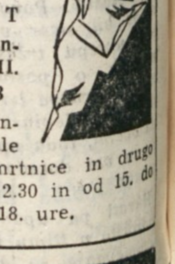

T R S T
Ul. sv. Frančiška 20/III.
tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

Mali oglasi

KOLESA, moška in ženska, po 8.000 lir, kolesa za prevoz blaga po 24.000 lir, motorna kolesa po 52.000 lir, na obroke. Marcon, Ul. Pietà 3.

POSTELJE, OMARE z 2-3 vrati, cene zelo ugodne. Lastna izdelava. Ul. A. Caccia 15-A.

MNOGO KANADČANOV evropskih narodnosti se želi poročiti z Jugoslovankami do 40 let. Interesentke naj javijo svoje slove generalnemu zastopniku znanega nemškega instituta Flidner za Kanado: Mr. Ludvik Ritter, 117 Hunter St. West, Hamilton-Ontario, Canada.

VALILNA JAJCA in piščeta od branih kokoši Livorno in rjavih Rhode-Island po ugodni ceni naprodaj - Trst, Ul. dell'Erbe mo 123.

Dr. R. Hlavaty

ZOBOZDRAVNIK

ORDINIRA V TRSTU UL. LAVATOIO 4/1 od 14. do 18. ure

NA OPČINAH od 9.—12. in 19.—20. ure

«UNION»

Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 35939 Prokurator RAVNIK

Naročnina PRIMORSKEGA DNEVNIKA za JUGOSLAVIJO

pos. številka 10.— din
mes. naročnina 210.— »

Naročila sprejema AGENCIJA DEM. INOZ. TISKA - Ljubljana, Stritarjeva 3/I. - Poštni predal 198. - tel. 21928. Naročnino vplačajte na tek. rač. št. 604 - T - 375

ADRIA EXPRESS

TRST

Ul. Cicerone st. 4 pritl. tel. 29243

3. aprila 1955
Kozina — Herpelje
Materija — Obrov
Podgrad — Il. Bistrica
Knežak — Pivka
Vpisovanje do 18.3.1955.

9.—10.—11. aprila 1955
Postojna — Ljubljana
Opatija — Reka
Ajdovščina — Vipava
Štanjel — Branik — Zali hrib
Nova Gorica — Kanal — Most na Soči
Tolmin — Kobarid — Bovec
Vpisovanje do 26.3.1955.

«Adria - Express» preskrbi v najkrajšem času turistične, navadne, trgovske in tranzitne vizume.

„Oglasov ne plačuje trgovec, ki oglase naroča in tudi ne kupec, ki pri tem trgovcu kupuje. V resnici plača oglase konkurent, ki sam ne oglaša."

(Herbert Casson)

Z vilami in peresom

Z vilami in s peresom smo ga pred dnevi predstavili njegovim čitateljem našega šestdesetletnega Franceta v karikaturi prof. Franceta Uršiča. Po pravici povedano, smo to karikaturo pobrali iz ljubljanskega »Pavliha« in se presenečeni čudili, kako je vendar mogoče, da nosi že šest križevev. Kdor ga pozna, mu jih ne more zlepa prisoditi — ne po duhu ne po telesu. Čeprav mu je Uršič dal na ramo nekako kombinacijo peresa in vil, pa moramo povedati, da France Magajna ne uporablja ne vil ne peresa. Vil zato ne, ker pravi, da ima bolečine v križu, peresa pa zaradi tega ne, ker ne, kar napiše — natipka na svoj pisalni stroj, ki ga je menda prinesel še iz Ameriki, kjer je urejeval v New Yorku slovenski dnevnik »Glas naroda«. No, France pa je kljub temu človek, kot ga Uršičeva risba kaže: kmet in pisatelj, novinar, humorist, prevajalec in kot kmet pisec neštetih strokovnih člankov o naprednem kmetovanju.

France Magajna pa je tudi naš sotrudnik — že vseh deset let, odkar naš dnevnik izhaja, le da se zadnje čase bolj malo oglaša. Ko mu včasih to očitamo, se opravičuje: »Kaj hočeš, da me z vseh strani kličejo: piši za nas„ Še ženske listi prosijo za moje prispevke.«

V Vremski dolini, katere ljudi je tako lepo opisal pred leti prav v našem dnevniku, v Gornjih Vremah, se je rodil France Magajna 4. marca leta 1895. Toda France ni sam iz one lepe ob prelepi Reški dolini, ki se ukvarja s peresom; devet let za njim se je prav tam rodil njegov brat Bogomir, pisatelj in zdravnik. Oba nista mogla v šole in tako je France šele z osemnajstim letom odšel v Ameriko. Kot skoro vsi izjeme vsi naši emigranti, je tudi on postal v Ameriki rudar.

Ali va sreča, da so rudniki zaprli, pripoveduje France, kar je njegov lastnik fabrike, Tako sem ostal brez dela, pa me je med pohajanjem povabil urednik in lastnik slovenskega newyorškega dnevnika »Glas naroda« naj mu pomagam. Ze prej nekoč mi je ta list objavil moj prvi prispevek. Pomagal pa sem mu tako, da sem kar sam urejeval — ne urejeval — vseh pet tedenskih, številk sem kar sam napisal! A pisal sem nepretrgano, dan in noč, in v začetku mi je bilo zelo težko. Sčasoma sem seveda postal bolj praktičen in hiter. Najmanj se, da sem prevedel mnogo vsega Rousseanja, za podlistek.«

Velik vpliv pa so imeli na Franceta že prej dopisi nekega Trbovčevega Toneta. Od njega se je naučil tako lepo in prijetno pisati, da so brali naši v Ameriki takrat

Ob 60-letnici Franceta Magajne

in mi sedaj tako radi beremo vse, kar nosi njegov podpis. Tudi humoristične žilice se je navzel od njega, pri čemer so imeli svoj delež — najboljši slovenski humoristi Murnik, Mlakar, Milčinski in drugi.

Pa tudi pesmi je pisal, ko je bil še mlad, le da jih nikoli ni objavil. Pisal jih je na skrivaj in je pokazal jih ni nikomur. Kdo ve, če jih ima še danes založene tam v tisti gornji kamri, ki jo nikomur ne odpre in kjer mnogo ur presedi za pisalnim strojem in z največjo pedantnostjo tipka svoje članke, tako da so pole, ki prihajajo na številne uredniške mize in tiskarne, pravi vzor »zunanje oblike pismenih izdelkov«, ki jih je vesel sleherni stavec.

Ko se je vrnil v domovino, je prevajal največ iz angleščine. Ce se ne motim, je bil med prvimi, ki je predstavil Slovencem Jacka Londona s prevodom »Krištofa Dimača« v Finžgarjevi družinski reviji »Mladika«. Tedaj ga je Finžgar prvič predstavil slovenski javnosti kot nadobudnega mladega prevajalca, ki mnogo obeta; in ni se zmotil. Prevajal pa je še Conana Doyla, Oppenheima, Curwooda, Tichemorja, Cebdrasa, Koeneja; pa še Voltaira, Diderota in druga slavna imena svetovne literature.

Danes piše Magajna v skoro vse slovenske poljudne časopise. Najzvestejši sotrudnik pa je pri poljudno strokovnih kmetijskih časopisih in pa pri našem bratskem tedniku v Kopru, »Slovenskemu Jadranu«.

Ne vem, če mu bo ravno všeč in prav, ko bo čital ta zapozneli članek za njegovo šestdesetletnico. Po pravici se bo jezil, da nismo povedali niti deset odstotkov tistega, kar vse je napisal in storil. Tudi ne glede na to — ker vemo da vzrok njegove jeze zaradi prevelike skromnosti našega Franceta ne bo v tem — pa je dolžnost slovenske literature sploh, publicistike pa še posebej, da izčrpneje spregovori o delu Franceta Magajne. Mi se tega posla že iz drugih razlogov v našem dnevniku ne moremo lotiti. France nam je namreč pred leti (takrat, ko mu je bilo nekaj več kot petdeset) v nekem pismu sporočil tudi sledeč, izkušenj polni in zlati nauk:

»Dragi moj! Vsak redatore-kapo mora biti vsemu svetu na uslugo. Mora poznati vse vrste zdravil zoper pelagro in vse maže proti ozeblinam. Vedeti mora, kakšne hlače nosi galanten gospod v današnjih dneh in kaj bi se zgodilo, če bi učenjaki odkrili na luni Kalabreže. Skratka, vsak najskromnejši naročnik lista ima napram uredniku velikanske pravice, ki jih on, navzlic velikemu osebnemu pogumu, ne sme nikoli prezreti.«

Zares, ne! Za revanšo pa javno pozivamo Franceta, naj se v našem dnevniku pogosteje oglaša, ter mu z našimi naročniki in čitatelji, katerih pravic tudi on ne sme prezreti, kličemo: na mnoga leta!

Res

BOGDAN GROM razstavlja v Milanu

Včeraj je bila v galeriji v Ulici Montenapoleone 6 a v Milanu otvorjena razstava del slikarja Bogdana Groma. Za to priložnost je Grom pripravil tudi zelo okusno opremljen prospekt, v katerem je slikarja predstavila A. Gruber-Benco

ZANIMIVA RAZSTAVA na Reki

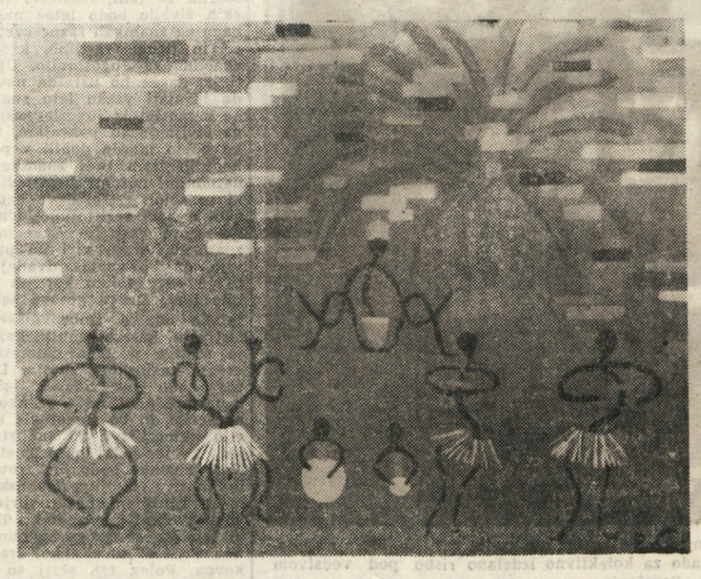

Ermanno Svara — CRNI PLES

V razstavni dvorani reške Galerije likovnih umetnikov na Korzu so odprli te dni razstavo, ki je predmet živahne pozornosti med reškim občinstvom. Že na nedavni razstavi reške podružnice Uluha (Združenje likovnih umjetnika Hrvatske) se je predstavil, kot gost z nekaterimi slikami in plastikami ERMANNO SVARA, drugače igralec v italijanskem dramskem ansamblu na Reki. Sedaj pa nastopa s samostojno razstavo.

Presenečenje je bilo tem večje, ker nihče ni vedel, da se popularni umetnik komaj dve leti, tako rekoč kot samouk, ukvarja z umetnostjo barv in oblik. Kratek slikarski tečaj je bil vsa njegova strokovna priprava do teh nastopov — in vendar ni mogoče reči, da bi se predstavil kot začetnik z vsemi nedostatki, ki označujejo takšne početke. Kar mu morda manjka v strokovnem pogledu, je bogato nadomestil s sijajnim čutom za barve in njihov sklad s presenetljivimi idejami, smislom za grotesko in fantastiko ter svojevrstno dekorativno obdelavo svojih motivov. Na zunaj spominja na slikarske načine kakšnih abstraktistov, nadrealistov in sličnih struj, toda njegovi motivi se ne izgubljajo v formalizem in v abstrakcijo brez stvarne vsebine. Cudovito je na pr., kako zna vdahniti življenje tudi mrtvim predmetom in jim dati globoko človeško vsebino. Ce naslika «Ples vinske trte», zaživi pred teboj trta resnično v razigranem gitmu človeškega plesa; v njegovem «Požaru v gozdu» se krivijo drevesa v resnični grozi, v brezupnem poskusu, da bi ubežala uničujočemu elementu.

Nedvomno je, da bo umetnik s tolikšno izrazno sposobnostjo zarezal vidno brazdo v njivi umetnosti. Nas zanima tem bolj, ker je Svara po rodu tržaški rojak, v sorodstvu z našo znano ricmanjsko družino Svara.

KARLO KOCJANCIČ

KNJIGA O TRAGIKI VELIKE UMETNIŠKE OSEBNOSTI

ROMAIN ROLLAND

Michelangelovo življenje

Lepo opremljeno knjigo je izdala mariborska založba **Obzorja** - Delo je prevedel **Vladimir Koch**

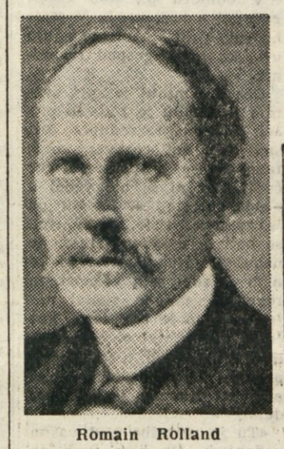

Romain Rolland

Romain Rolland, veliki francoski pisatelj in mislec, čigar poglavitno delo Jean Christophe smo nedavno dobili tudi v slovenskem prevodu, — o knjigi smo tudi mi obširno poročali, — je napisal tudi tri biografije velikih mož. To so biografije o Beethownu, Tolstoju in Michelangelu. S temi tremi knjigami se je Romain Rolland ob začetku tega stoletja tudi uveljavil v kulturnem in literarnem svetu. In ne neutemeljeno. Njegove tri biografije so še danes močno cenjene in mnogo brane po vsem svetu.

Zdaj smo po zaslugi mariborske založbe Obzorja, dobili v slovenskem prevodu eno izmed teh biografij, knjigo o velikem italijanskem kiparju, slikarju in pesniku Michelangelu. Ta knjiga s preprostim naslovom *Michelangelovo življenje* je morda od vseh biografij najbolj znamenita. Napačno bi bilo, če bi si to knjigo predstavljali kot zanimivo pripovedovan ali spretno oblikovan življenjepis o tem velikem mojstru italijanske renesanse. Ne, to nikakor ni tako preprosta knjiga. To tudi ni roman ali v obliki pripovednega spisa prikazano življenje velikega umetnika. V tem delu, namenjenem bolj poglobljenim bralcem, estetom in ljubiteljem umetnosti, prikazuje pisatelj Michelangela, njegovo življenje in delo na povsem svoj, originalen način. Pravzaprav prikazuje Romain Rolland le odlomke iz umetnikovega življenja. Odlomke, v katerih pa z izrednim obvladanjem vseh potankosti Michelangelovega življenja in dela, s citiranjem odlomkov pisem in Michelangelovih pesmi prikazuje umetnikovo rast, višek njegovega ustvarjanja, njegovo borbo, propad in poleg tega še osebno tragedijo.

Romain Rolland si je izbral Michelangela, — in prav tako tudi Beethowna in Tolstoja, — ne toliko zaradi tega, ker bi mu bila njegova umetnost posebno blizu, temveč bolj zaradi tragike ki je tako značilna za delo in življenje tega velikega mojstra. Prav s prikazom tragike Michelangelove osebnosti je pisatelj hotel prikazati vrednost trpljenja, da sta namreč pri velikih možeh prav trpljenje in duševna razdvojenost tista, ki ustvarjata poleg prirojenega genija največja dela. Romain Rolland pa si je življenje teh velikih mož izbral tudi zato, da bi na primeru teh velikanov upravičil osnovanost svojih idej

Romain Rolland Michelangela, njegove življenjske stiske in bojev, ni prikazal toliko v okolju časa in tedanjih družbenih dogajanj. Zato tudi danes gledamo na Michelangelovo tragiko in sploh podobna dogajanja drugače kot pred petdesetimi leti. Nekateri očitajo pisatelju, da je velikega mojstra naslikal preveč v temnih barvah in da zato knjiga, čeprav sicer izraža vero v življenje, vendarle učinkuje preveč pesimistično. Toda priznati moramo, da je biografija o Michelangelu mojstrsko napisana knjiga, v kateri je Romain Rolland prikazal vso veličino renesanse in osebno tragedijo enega njenih največjih duhov. In prav v tem da pisatelj prikaže Michelangelovo genialnost na eni strani, in osebno tragiko na drugi strani, je bistvo dela. Kljub temu, da je Michelangelo ustvarjal v najtežjih pogojih, da je bil sam preveč tenkovesten in malenkosten, da so ostala vsa njegova velika dela nedokončana, da je delal v stalnih spopadih s svojimi gospodarji in naročniki, slikarstva pa se loteval nerad in pod pritiskom, je ustvaril največja dela. Kako, — na to skuša odgovoriti pisatelj.

V naši izdaji, za katero je slovenski prevod oskrbel Vladimir Koch bi posebej omenili še skrbno opremo. Ne samo prvovrsten papir in zunanja oprema, temveč zlasti odlične reprodukcije Michelangelovih poglavitnih del so tiste, ki dajejo tej izdaji še žlahtnejšo podobo.

Sl. Ru.

Michelangelo — DAVID

* * *

Konec aprila bodo kolikor mogoče po vsej Sloveniji proslave 60-let. Slovenske moderne. Razen akademije bo v Ljubljani velika razstava slovenskih impresionistov. Vodstvo Narodne in Moderne galerije namerava posnetj slovenske impresioniste na barvne diapozitive. V dneh glavnih proslav bodo na Cukrarni vzidali spominsko ploščo ter postavili na Žalah spomenik Otonu Župančiču. Načrt za izdelavo spomenika je izdelal pesnikov sin arh. inž. Marko Župančič.

Slovenski knjižni zavod bo v redakciji Kajetana Kovača, Ivana Skuška in Cirila Zlobca izdal Antologijo pesmi Slovenske moderne.

Naš tedenski pregled

V petek se je Italija kot druga država povzpela med one, ki so dokončno ratificirale »pariške« sporazume; prva je bila Anglija. V Zahodni Nemčiji in Franciji manjka še odobritev senata, tri države Beneluksa pa še niso začele procedure za ratifikacijo, ker se niso hotele prehiteti kot v primeru EOS, ko jim je že izvršena ratifikacija nikoli uveljavljene pogodbe povzročala še notranje juridične sitnosti. Sicer pa ratifikacija v teh treh državah ne zastavlja nobenih posebnih vprašanj; ko bo prišla na vrsto — če bo šlo v Franciji vse gladko —, bo sprejeta proti malenkostni opoziciji.

Tudi v Italiji pravzaprav ni šlo za vprašanje, ali bo ratifikacija odobrena. Šlo je v neki meri samo za tekmo s časom, pa tudi z nevarnostmi vladne krize. Vlada je nujno hotela spraviti ratifikacijo pod streho pred Scelbovim in Martinovim potovanjem v Washington, kajti tako bo imela v razgovorih z ameriškimi državniki kaj pokazati. Nevarnejša je bila tekma z vladno krizo, ki je večkrat grozila izbruhniti v vsej ostrini in ki bi poslala po gobe ne le hitro ratifikacijo, temveč tudi pot v ZDA, od katere si italijanska politika očitno mnogo obeta.

Zato je pred tem potovanjem pokazala »pridnost« tudi na raznih drugih področjih, na primer na sindikalnem, pa v vprašanju obravnavanja tujih investicij, zlasti še v primeru nafte, za katero so v zadnjem času ameriške družbe začele kazati veliko zanimanje. V tem vprašanju se uslužnost druži še z interesi domačih monopolov, ki ne bi radi privoščili dohodkov poldržavni ustanovi ENI. Na sindikalnem področju je položaj znan: vaba ameriških naročil je v marsikaterem podjetju povzročila preusmeritev pri volitvah v notranje odbore, zlasti še, ko je tudi vlada potrdila, da nekatera podjetja niso dobila ameriških naročil, ali da so jim bila že dodeljena naročila odvzeta, ker imajo v tovarniških odborih večino sindikati CGIL.

Na področju vladne krize je nastalo nekako zatišje, ki sumljivo od blizu spominja na tišino pred viharjem. Scelbi se je v veliki meri posrečilo krotiti razhajajoče se duhove s potrebo, da se najprej ratificirajo pariški sporazumi. Zdaj jih poskuša krotiti s tezo, da ne gre spravljati v nevarnost njegovega potovanja v Washington. Toda med ratifikacijo pariških sporazumov v senatu in med datumom odhoda v ZDA je nevarna praznina dveh tednov, ki jo bo težko napolniti z zakulisnimi poskusi »razčiščevanja«, ki dejansko razčiščenje samo odlašajo. Poleg tega so v tem času na sporedu zasedanja glavnih odborov več strank, ki bodo morala dati jasnejši odgovor glede njihovega stališča in bodo tudi nakazala smernice, po katerih se bodo morala ravnati vodstva pri »razčiščevalnih« pogajanjih.

Medtem se je pri glasovanju o ratifikaciji pariških sporazumov izoblikovala večina, ki jo želi italijanska desnica: za sporazume je glasovala enotna fronta od PSDI do MSI. Nekaj »slučajnih« dogodkov kot incidenti v senatu zaradi polemike Sereni-Messe (pri čemer se je bivši Mussolinijev maršal in sedanji demokristjanski senator spremenil v borbeno zastavo fašizma) ali kot bombaško razgrajanje pred sedežem KPI ob metanju letakov za ZEZ je še bolj podčrtalo ono osnovno obarvanost, ki jo hoče desnica dati tej fronti — protikomunizem z vsemi sredstvi.

Posledica je bila razumljiva zadrega v antifašističnih krogih vladnega centra in tuči temu odgovarjajoča akciji vlade, ki si v sedanjem trenutku ne more privoščiti luksusa, da bi se enačila s fašizmom. Pač pa so očitno dokaj pozno razumeli, koliko je ura, voditelji KPI; njihovo zapoznelo izkoriščanje položaja pač ne more imeti tistega učinka, kot bi ga imela takojšnja razmeram ustrezna reakcija. Vsekakor pa je zdaj predložena parlamentu zahteva po razpustitvi MSI, ki je zaradi zvez med neofašistično stranko in napadom v Via delle Botteghe Oscure, ki jih je odkrila policijska preiskava, tudi formalno utemeljena.

V tisku, tudi desničarskem, ne manjkajo očitki neofašistom zaradi njihovega ravnanja, ki prihaja zares o nepravem času za vse one, ki žele os italijanske politike obrniti na desno. Ti očitki torej ne veljajo toliko trem ali štirimi primitivnim bombam (toliko primitivnim, da so nekemu nespretnemu demonstrantu odtrgale roko — sicer pa so novi italijanski fašisti že nekoko »specializirani« v podobnih junaštvih, kot nas uči tudi tržaški primer) ali napadu na knjigarno Rinascita, temveč ogrožanju »manevra na desno«. Pri tem pa opozarja celo socialdemokratska »Giustizia« demokristjane, naj si položijo roko na srce: poskusi desne orientacije nujno krepijo desnico tudi v njenih najbolj odvratnih oblikah.

* * *

Trša kot v Italiji je borba za ZEZ v Franciji, kjer bo 22. marca začel o ratifikaciji razpravljati republiški svet. Zakonski načrt je že pred komisijami in reči je treba, da je začetek za vlado še kar obetajoč. Gre očitno za spremenjeno klimo: pred senatno zunanjepolitično komisijo je z vsem srcem zagovarjal pariške sporazume, človek, ki je v poslanski zbornici glasoval proti njim — ne iz prepričanja, saj je nekoč zagovarjal EOS, temveč zato, ker jih je predložil Mendes France. In tako se utegne odločiti za podporo pariškim sporazumom še marsikdo, ki bi pod Mendes Franceom glasoval proti njim ali se vsaj vzdržal — na primer demokristjani. Celo golist Palewski, eden najhujših «protievropskih» gorečnikov, je zdaj v vladi in ni zinil še niti besede proti ZEZ.

Kaže pa se še več: z nekako stoično mirnostjo prenašajo francoski politiki Edenove izjave, ki pomenijo pravzaprav umik prejšnjih jamstev za Posarje, verjetnost, da so ZDA dale Nemčiji prav nasprotna jamstva, Pinayevo razkritje o Churchillovem pritisku, češ da bo Francija morala prepustiti svoje mesto velesile «nekomu drugemu» (beri, Nemčiji), če ne bo ratificirala pariških sporazumov. Skratka, v Franciji so se nekako filozofsko spravili z alternativo, ali ratifikacija in pristanek za nemško oboroživev, ali po osamljenost in izguba sedanjega položaja velesile. Glasovi o morebitni konferenci treh velikih (ZDA, ZSSR in Anglije), ki «pozabljajo» na Francijo, so gotovo imeli tudi svoj delež.

Pri tem pa tako rekoč ni slišati protesta. Dokler je bil na vladi Mendes France, je bilo precej drugače — toda ko zdaj Pinay dejansko ponavlja Mendesovo argumentacijo, ki se mu je nekoč zdela toliko zanič, da je glasoval proti njej, in njegove zahteve, le da v mnogo bolj poniževalnih okoliščinah, je vse lepo in prav. To smo omenili, ker tudi ilustrira razloge, zaradi katerih je parlament vrgel Mendes Francea in zaradi katerih se zdi zdaj pripravljen na kakršen koli kompromis, samo da ne bi bilo treba povratka Mendesove metle.

Sicer pa ima Francija zdaj tudi druge skrbi, zaradi katerih potrebuje pomoč ZDA, pa tudi Anglije kot protiuteži preveliki ameriški prizadevnosti. To je vprašanje Indokine, kjer Francija ponovno uhaja položaj iz rok — brez vsake «komunistične infiltracije», samo zaradi želje po resnični neodvisnosti, na katero, kot kaže, Pariz kljub vsem slovesnim obljubam le ni pripravljen kar tako pristati. Glavni razlog za francoske zahteve, naj se sestane konferenca treh zahodnih zunanjih ministrov, je v indokitajskem položaju — in zato je tem bolj razumljiv hladnokrvni odgovor iz Londona in Rima: po ratifikaciji...

I. e.

France Magajna
Dušan Mevlja

Samo za objokane ljudi

Slovenska humoristična literatura je skromna. Skromna že po številu pisateljev, po številu njihovih del, skromna tudi po vsebini. Velikega humorista naša sodobna književnost sploh ne pozna.

Zato tudi najnovejša humoristična knjiga, ki sta jo pod naslovom *Samo za objokane ljudi* napisala *France Magajna* in *Dušan Mevlja*, izdala jo je založba Obzorja v Mariboru — ne predstavlja posebnega odkritja niti ne velikega humorističnega teksta.

France Magajna, samonikla osebnost, kmet-pisatelj iz Vremske doline, se je slovenskim bralcem predstavil s knjigo Zaiostne zgodbe o veselih Kraševcih. V knjigi Samo za objokane ljudi pa je zastopan z osmimi zgodbicami, France Magajna se nam v njih kaže kot dobrovoljen, zdrav kmet, s presernim smehom in dobro voljo, ki hoče s svojimi zgodbami predvsem zabavati. Zato pravilno ugotavlja urednik v dodatni besedi, da je Magajna čist humorist ki mu je delati smeh, poglavitni namen pisanja. Škoda, da Magajna nikjer ne preraste v satirika. Kolikor posamezne slabosti smeši, so to le slabosti posameznika ali posameznih predstavnikov. Kake družbene, globlje satire pa žal ne pozna.

Bistveno drugačen je Dušan Mevlja, ki je zastopan s trinajstimi črticami. Mevlja, ki je izdal že tri humoristične in satirične zbirke, je tudi v teh svojih delih predvsem satirik. Ce že satira ni povsod žgoča satira temveč bolj posmeh, pa je vendar kritičen odnos do družbenih problemov bistven za njegovo pisanje. Motivno je Mevlja pester; predvsem pa smeši malomeščanske slabosti. Med najbolj uspelimi pa so zgodbe, kjer proži puščice proti pojavom v umetnosti, zlasti v literaturi in gledališču. Mevlja je tudi dubovit dasi sicer ne povsod, in njegov način pisanja umetniško bolj dognan kakor pri Magajni. Poznamo se mu, da si jemlje za vzgled sodobne humoriste. Vendar daje branje njegovih črtic občutek, da Mevlja svoja dela prehitro vrže na papir. Z malce več pripovedne širine, z morda manj skopim izrazom, z boljšo izbiro snovi in zlasti nje bolj skrbno obdelavo, bo lahko Mevlja ustvaril še bolj kvalitetna dela.

Kljub sicer skromni opremi knjige pa ne smemo zamolčati posrečenih ilustracij karikaturista Božidarja Kosa.

Sl. Ru.

To karikaturo Franceta Magajne, ki jo je napravil slikar prof. Franc Uršič, smo sicer že objavili v torek. Ker pa smo danes posvetili našemu prijatelju in sodelavcu zanj gov jubilej nekoliko več prostora, jo objavljamo še enkrat v prepričanju, da je boljše večkrat kot nobenkrat

„Lorenzaccio“

Gledališka skupina, ki trenutno gostuje v Trstu, je igrala tudi Mussetovega Lorenzaccia. O avtorju, ki je to delo napisal pred več kot 120 leti, je vzel snov iz časa, ko je bil v Florenci Aleksander Medejski, brezobziren in pokvarjen vladar. Njegov bratranec Lorenzino, ki mu v orgijah ne uspe, se odloči, da ga bo ubil, da bi s tem sprožil v svoji enega tirana v deželi, ki ga ne trpi. To tudi stori, a to mu nikakih ugodnih posledic. Na oblast pride drugi tiran. Lorenzino pa pade pod udarom človeka, ki ga je zaradi nagrade, razpisana za njegovo glavo.

Dobra uprizoritev tega dela je vsekakor dogodek. In reči je treba, da je skupina pod vodstvom Squarzine res uspela. Čeprav so igralci večinoma mladi, De Lullo je bil zelo dober Lorenzaccio, čeprav ne brez nekaterih napak. Odličen je bil tudi Buazzelli; prav dobra tudi R. Falk kot markiza Cibo. Ugajala je scenerija s svojo praktično konstrukcijo, ki je omogočala skoraj filmsko hitro zaporedje slik.

GIORGIO DE LULLO kot Lorenzino in TINO BUAZZELLI kot vojvoda Aleksander

NAGRADE za najboljše recenzije

Žirija za nagrajevanje recenzij o publikacijah Cankarjeve založbe (Fran Albreht, Filip Kumbatović, Mitja Mejak in kot zastopnik založbe Beno Zupančič) je na seji dne 1. marca 1955 sklenila predlagati založbi naslednje:

1. da podeli prvo nagrado (8.000 din) za recenzijo knjige W. Prescotta «Osvojitev Mehike» *dr. Jožetu Kastelicu* (Naši razgledi 22. jan. 1955), za recenzijo knjige Iva Brnčica «Generacija pred zaprtimi vrati» prvo nagrado (8.000 din) *Bojanu Štihu* (Naši razgledi, 8. jan. 1955); in drugo nagrado (5.000 din) *Francetu Novšaku* (Ljudska pravica, 15. jan. 1955); za recenziji knjige R. Gallegosa «Dona Barbara» drugo nagrado (5.000 din) recenzentu *A. Z.* (Naši razgledi, 8. nov. 1954); in ravno tako drugo nagrado (5.000 din) recenzentu *L. K.* (Ljudska pravica, 11. oktobra 1954); za recenzijo VII. zvezka «Izbranih del» Ivana Cankarja prvo nagrado (8.000 din) *dr. Joži Mahniču* (Ljubljanski dnevnik, 21. jan. 1955; in za recenzijo knjige Lojza Kraigherja «Ivan Cankar» prvo nagrado (8.000 din) *Dušanu Pirjevcu* (Naša sodobnost, 1954).

2. da podeli namesto ene (v znesku 25.000 din) dve letni nagradi (po 20.000 din) za najboljši recenziji njenih izdaj, in sicer *Franu Albrehtu* za recenzijo Blasco Ibanezove «Katedrale» in *dr. Jožetu Kastelicu* za recenzijo Prescottove «Osvojitev Mehike».

3. da spremeni pravila nagrajevanja, in sicer: 1. da velja razpis za vso Jugoslavijo; 2. da se razpišejo za vsako publikacijo po tri nagrade (8.000, 5.000 in 3.000); 3. da veljajo nagrade za recenzije objavljene v časnikih dva meseca, v revijah pa štiri mesece po izidu knjige; 4. da se razpišeta dve letni nagradi po 25.000 din, in sicer prva za najboljšo recenzijo publicističnega, druga pa za najboljšo recenzijo leposlovnega dela.

Žirija je tudi izrazila željo, naj bi recenzenti in kritiki pošiljali založbi po en izvod tiskanih recenzij ali kritik. Žirija bo odslej ocenjevala recenzije vsake štiri mesece.

Založba je vse predloge žirije sprejela in bo izplačala nagrade dva dni po objavi tega sporočila v listih.

CANKARJEVA ZALOŽBA, LJUBLJANA

NAŠE NEDELJSKO BRANJE

Spomini iz šolskih dni

Prispevek za naš mladinski literarni natečaj

Svoje mnenje o takih primerih sem odkrito povedal svojim prijateljem. Nekoč se je oglasil sošolec.

«Tebi je lahko govoriti kar tako; kdor je brez greha, ta naj vrže prvi kamen na grešnika!»

«Res je!» odgovorim. «Prav imaš! Toda kamenja je vedno več, takega brez greha pa, ki bi ga zalučal, tudi ni. Jaz tega ne morem mirno gledati. Odstraniti hočem to kamenje, in ga vreči, pa čeprav mimo grešnika. Ne bi ga mogel zadeti, četudi bi hotel; dobro se znajo ogibati!»

«Zopet filozofiraš,» reče prijatelj. «Kako veš, če jih naša spotikanja ne bolijo in jim ne delajo črnih dnil»

«Tudi mogoče! Dokler sem bil v nižjih razredih sem občudoval pri svojem profesorju znanje in ga sodil po strogosti. Sedaj, ne vem zakaj, a tako je, bi rad čutil v njem človeka, oporo, zaupnega vzgojitelja, ki ga ne bom sodil po znanju, temveč po njegovi osebnosti, po njegovih malih dejanjih, po njegovem splošnem odnosu do nas. Moje dobre sodbe, ki jo tak profesor zasluži, to velja vsaj zame, ne bo morda zmanjševal stalni cvek v njegovem predmetu. Nas cenijo navadno po redih, ki jih imamo; zdi se mi pa, da mnogo dijakov tega ne dela, ko sodi svojega profesorja. Ozirajo se nanj kot na človeka, ki mu je bilo usojeno, da je postal profesor, na moža, na ženo, na mater, na očeta; ne pa kot na golo orodje državnega aparata. Povej, li ni tebi hudo, kadar dobiva profesor od nas same negativne odgovore, čeprav se je zelo trudil, ko je podajal snov z veliko vnemo v pričakovanju, da bomo od tega nekaj odnesli?»

«Včasih se mi tako zasmili, da bi se lotil te vražje latinščine, samo zaradi njega!» je naivno pritrdil prijatelj.

«Vidiš, nam je v takih trenutkih hudo. Profesorju se o tem ne sanja in nas zmerja z lenuhi, čeprav ne tratimo časa. „To sam veš, pred maturo smo in čas hiti. No, ko začneš misliti, kako bi svojega profesorja zadovoljil, ti očita, da si gnoj, lenuh, nesposoben za normalno mišljenje, razen za učenje latinščine, seveda. Kaj vidiš ti takrat v njem? Jaz nič drugega kot profesorja, nabitega s paragrafi iz slovnice ter z ozkim pogledom na šolsko življenje, ki ne presega njegovih predmetov.»

«Strašen si ti človek, naravnost kri boš izpil tem ubogim ljudem! Stanu se svojega spomni, trpi brez miru!» je rekel smeje sošolec in šel v svojo klop, da bi prepisal domačo nalogo, ki jo je do tedaj prepisoval nekdo drugi..

Spominjam se dneva, ko nam je nekdo profesorjev po krajši odsotnosti, prinesel vsakemu po nekaj ‚konfetov'. Ob kakšnih prilikah se delijo take sladkarije, ne bom govoril. Mogoče se mi bo kdo smejal, me smatral za čustveno punčko, a omenil bi le, da smo se od tistega dne čutili s profesorjem bližji, bil je bolj naš. Kaj takega nisem pričakoval od njega, zato sem bil presenečen in hvaležen hkrati, čeprav je bilo v njegovi beležnici pod mojim imenom več negativnih redov, kakor pozitivnih.

* * *

Vroče opoldansko sonce nas je prijetno uspavalo, toliko bolj še, ker smo morali sedeti v zatohlem razredu in ‚paziti'. Prepovedana dejanja mičejo človeka, zato je bilo tudi naše dremanje pravi klasični užitek, ki je po vsej verjetnosti zagledal luč sveta že v prvih samostanskih šolah. Nekdo je bil pri tabli. Točno ne vem, ali je recitiral ali ponavljal naguljene matematične formule. Premočno je bilo sonce takrat, da bi se tega spomnil. Profesor je pregledoval zvezek in se lahno smehljal. Nepričakovano se je zresnil, zaprl zvezek in šinil z očmi po etiketi z imenom onega pri tabli in lepo okrašeno rimsko številko dve: II. višja.

«Kje imate nalogo?»

«Saj ni bilo naloge za danes?» je odgovoril sošolec.

«Res?»

«Da, imeli so jo samo tisti, ki je zadnjič niso prav rešili.»

Profesor je vstal in stopil po razredu. Povedal nam je nekaj «smešnega». Nekdo izmed nas je dajal znamenja, naj se ne smejemo. Vsi smo poslušali — smejali se nismo. Sploh pa smo imeli takih «predavalnih ur» v veliki zalogi, skoraj nismo vedeli kam z njimi, kajti ponavljalo se je vedno isto. Profesor je ponovil svojo prigodbo. Zasmejali smo se kakor redko kdaj.

«Pa se je to res vam zgodilo, gospod profesor?» se je nekdo pogumno oglasil.

Zasmejali smo se še bolj močno. Profesor je izrabil naše hrupno smejanje in se izognil odgovoru. Tu pa tam mu je kdo kaj rekel in vsi smo se režali. Veseli smo bili, naravnost prebujati smo se začeli.

«Zdaj pa se držite tako strogi in resni! Hahaha!» je sošolec skušal smeje prevpiti ostale.

Takrat pa..., da ne bi nikdar izgovoril tistih besed.

«Kaj vi si boste mene sposojali! Vam že jaz pokažem, smrkavec Vi, ti, boš.... smrkavec! Lenoba! Naloge nimaš; in mene si boš sposojal. Kdo? Kdo?» Tako in še drugače je besnel do tedaj še normalno veseli profesor.

V trenutku smo se zbudili. Bali smo se, da se je profesorju zmešalo, kajti krivda bi gotovo padla na nas. Sošolec, ki je izstrelil puščico v prazno, je bil sedaj od iste zadet. Pred njim je profesor kričal in mahal z rokami. Zavedali smo se, čeravno ne preveč, da smo bili sami krivi vsega neurja.

Dolgo smo o tem še govorili. Dogodek smo si razlagali na več načinov. Ostal nam je neke vrste spomin, ki ga navadno obujamo pod naslovom: Profesorja smo ujezili, ali pa se ob raznih prilikah deremo drug na drugega: «Molči smrkavec!» Končno ni med vrstniki zamere in niti užaljenosti zaradi tega.

* * *

Bili smo v risalnici. Naš profesor, «umetnik», je hodil od klopi do klopi in dajal nasvete, popravljal risbe, spraševal kaj je to, kaj je ono. V zadnji polovici risalnice sem na stolici spodobno čepel tudi jaz. Zabaval sem svoje bližnje in daljne «soklopnike». Smejali smo se. Od časa do časa je po risalnici zadonel umetnikov glas:

«Dajte 'mal' tiše!»

Pa smo 'mal' tiše; nehali seveda nismo. In znova slišimo umetnika:

«Le kako morete risati, če venomer govorite, a ti...», tedaj je izgovoril moje ime in še dodal: «... kaj praviš k temu? Ti lahko vseeno rišeš?»

«Torej me le stalno sliši!» rečem sosedu «Cudno, da me do sedaj ni še opomnil.» Umetnika sem poznal tudi izven šole, in v tistem trenutku sem kakor bencin; dovolj je bila mala iskra, pa sem se ves razvnel. Umetnik je stopil bliže. Odgovoril sem:

«Seveda lahko. Kaj hočete, mladi smo!» Za hip sem molčal, a skušnjava me je tako premagala, da sem začel z našopirjenim falsetom peti lepo koroško narodno.

«Spet ti, kajne?» zaslišim tik za seboj.

«Veste, gospod profesor, zelo mi ugaja petje, saj pojem potiho. Ali vam petje ne ugaja?» Odgovarjal sem mu, ne da bi ga pogledal. Prepričan sem bil, da govorim v «duhu časa».

«Ti ne rišeš slabo, a v 'žlahti, si nisva, veš. Kajne, da ne?!»

Umolknil sem. Od vseh strani sem čutil poglede sošolcev. Zavedel sem se, da bi moral reči tedaj nekaj učinkovitega, kar bi vzbudilo smeh — toda molčal sem. Šele čez čas sem zašepetal sosedu:

«Dva: nula, a?»

ALEKSANDER M.

Na sliki vidimo dijake III. a razreda slovenske višje realne gimnazije v Trstu, ki so na mladinski razstavi v Ljubljani dobili I. nagrado za kolektivno izdelano risbo pod vodstvom prof. Cernigoja.

SE EN PRISPEVEK IZ ŽIVLJENJA NAŠIH DIJAKOV

Bilo nas je sram...

«Tiho, prosim! Tihooo! Mirujte! Ali niste slišali, da je odzvonilo? No, nehajte vendar! Saj veste, da če delate nemir vi, potem pade vsa krivda na reditelje!» je kričala rediteljica in se na vso moč trudila, da bi dosegla v razredu mir, ker je vedela kakšna kazen jo čaka, če je ob vstopu profesorja razred nemiren. Toda, kdo pa je poslušal ubogo rediteljico! Pomirili smo se šele, ko nam je reditelj, ki je stal pred vrati in čakal, kdaj bo profesor prišel, povedal, da prihaja. Tedaj pa smo utihnili in začeli listati po zvezkih, da bi nekoliko ponovili zadnjo snov. Čez nekaj trenutkov je bil profesor prirodopisa v razredu. «Ti, danes pa je slabe lune!» smo zašepetali, ko smo videli, da se profesor prav kislo drži. In res smo prav kmalu spoznali, da je bila naša slutnja popolnoma upravičena.

«Oh, kakšen je ta razred!» je jezno začel profesor. «Grozen, grozen! Nimate niti malo discipline! Veste da se vas v zbornico sliši kako kričite in razgrajate? Saj je odmora menda dovolj, da si nekoliko oddahnete. Toda vi tega ne razumete. Ko odzvoni ste še slabši kot v odmoru! Vreščite kot kakšne opice v džungli! Ali niste prečitali pravil v «Dijaški knjižici», da morajo dijaki mirno pričakovati profesorja v razredu? Če jih še niste, jih prečitajte! Toda vi poznate vsa pravila o vedenju, le po njih se nočete ravnati. Vas bom že jaz naučil! Reditelje bom vpisal v razrednico, pa konec! Potem pa naj se pri gospodu razredniku zagovarjajo! Meni ni to nič mar!»

Že je bil profesor na tem, da izvrši svojo grožnjo, ko se neka dijakinja pogumno oglasi:

«Dovolite gospod profesor! Toda, kako naj se dva reditelja postavita proti celemu razredu? Saj ni reditelj kak Martin Krpan, da bi lahko prijel enega učenca in z njim namlatil vse druge! In le to bi bilo edino sredstvo, da bi se razred disciplineral. Toda, ker to ni mogoče napraviti, bi morali vi, gospod profesor, vpisati v razrednico ves razred, ali pa nikogar!»

«Poslušajte, botra! Meni je tega vašega besedičenja dovolj! Saj vas ni nihče nič vprašal in tudi razred vas ni najel za odvetnika. Končno pa vas vse to nič ne zanima, ker ste privatistka in zato le naš gost!» ji je že pol v smehu odgovoril profesor.

«Da, gospod profesor! Jaz sem samo gost. Glede tega imate prav, ampak z gosti se ravna vljudno in se jim ne reče botra!» mu pogumno odvrne deklica.

«Seveda se z gosti ravna vljudno, toda le takrat, ko je tudi gost prijazen. Če pa je gost tak kot vi, pa se mu reče! ‚Idi brate, ven!' Ven, ven! Pred vrata! Izginite!» je kričal profesor in naša odvetnica je hočeš — nočeš, morala pred vrata. Tedaj pa se je profesor zmagoslavno nasmehnil in dejal: «Da, ta deklica pa bi morala prodajati sadje na trgu; mnogo bi prodala!» In vsi smo se z njim vred smejali. Pozabil je že na to, da je pred kratkim hotel vpisati reditelje v razrednico in pričel je razlagati botaniko.

Kot je bila njegova navada, se je med razlaganjem izprehajal po razredu. Preteklo je kakih deset minut v najlepšem redu in slogi. Pazljivo smo poslušali profesorja in njegovo krasno predavanje. Ta profesor je res zelo priljubljen med vsemi dijaki, ker razlaga tako živo, da ga poslušamo kot poslušajo majhni otroci pravljice, ki jih pripoveduje v dolgih zimskih večerih babica.

Nenadoma nekaj zaropota in joj! profesor bi kmalu padel na pomarančnem olupku. Vsi se prestrašeni spogledamo, nekateri se zasmejejo. Vendar se nismo prestrašili zato, ker bi profesor kmalu padel; o, ne. preveč sebični smo! Prestrašili smo se zato, ker smo takoj spoznali, da se bo profesor razjezil. Res se je, in ravno tako, kot smo se bali.

«Sedaj pa mi je tega dovolj!» je razjarjeno zavpil. «V začetku ure sem vam prizanesel, toda sedaj vam ne bom več. Vidim, da niste vredni mojega prizanašanja. Kar ozrite se po tleh. Kakor v svinjaku je! Tu so pomarančni olupki, tam so koščki papirja, v onem kotu spet zdrobljena kreda! Fuj, kako umazan razred! In jaz, kulturen človek, moram živeti med takimi nekulturnimi ljudmi! Gabi se mi, gabi! Da, gabi se mi! Hlev imate, hlev, ne razred!»

Ne glede na to, da se je profesor do skrajnosti razjezil, smo se vsi začeli smejati. Videli smo, da je tudi profesorju malo manjkalo, da se ni zasmejal svojim besedam, toda premagal se je. Moral je pač delati čast svojemu spolu! Zgrabil je prvo pero, ki mu je prišlo pod roke, in pričel nekaj pisati v razrednico. Tedaj pa smo vsi obstali. Nismo pričakovali kaj takega. Utihnili smo in do konca ure si nismo upali niti ziniti.

V odmoru pa smo začeli govoriti o naši usodi. V strahu smo pričakovali naslednjo uro, ko pride gospod razrednik.

Čez pet minut je spet zvonilo in kmalu je tudi že prišel gospod razrednik. Bili smo tihi kot cerkvena miš, tako da se je profesor kar čudil, ker ni še nič vedel o našem prestopku. Kmalu pa je zagledal tisto, česar smo se bali in njegovo čelo se je nagubalo. Nekaj časa, ki se nam je zdel cela večnost, ni rekel ničesar, le gledal nas je. Toda to je bilo huje, kot če bi nam očital ne vem kaj. Povesili smo oči, nismo mogli prenesti tistega očitajočega pogleda. Končno je profesor dejal:

«Tu je pritožba nad vašim vedenjem. Ne bom vam na dolgo pridigal. Mislim, da vam mora biti to, da je to vpisano v razrednici, dovolj. Kazen pa boste le pisali. Stokrat boste napisali: «Moj razred ni hlev.» Samo to je profesor dejal. A zadostovalo nam je. Se zmenili se nismo za kazen, ki se nam je zdela kar smešna. Čutili smo se ponižani. Bilo nas je sram...

M. C.

Zagrebški študenti na mednarodnem festivalu

Folklorna skupina in orkester kulturno - umetniškega društva študentov zagrebške univerze »Ivan Goran Kovačić« bosta sodelovala na letošnjem II. mednarodnem študentskem festivalu od 15. do 25. marca v Monpelieru v Franciji. Na tem festivalu bodo sodelovale študentske kulturno - umetniške skupine iz osmih držav.

NAS FILATELISTIČNI KOTIČEK

Nove znamke v svetu

Jugoslavija bo tudi letos izdala za praznik 1. maja prijetno serijo znamk, kot je to storila že lani. Namesto lanskih živalic bodo letos naslikane na znamkah razne cvetlice in druge rastline, ki so značilne za Jugoslavijo. Upati je, da se bo ustalila navada izdajati vsako leto znamke z motivi iz jugoslovanskega življenja in pokrajine, tako bomo morda dobili v prihodnjih letih tudi znamke z narodnimi nošami Jugoslavije, ki so zelo pestre. Prve napovedi o novi seriji jugoslovanske flore govorijo o sedmih znamkah, drugi viri pa pravijo, da bo znamk dvanajst, to je prav toliko kot jih je bilo lani. Druga gotova serija bo ona o Dubrovniškem festivalu, katere osnutki kažejo motive iz tega dalmatinskega starinskega mesta. Letos bodo predvidoma izšle prve vrednote nove frankovne serije, ki bo zamenjala serijo «kmetjistva in industrije», ki je sedaj v prometu. Nove znamke bodo prikazovale motive iz jugoslovanskih mest. Ljubljani bosta verjetno posvečeni dve znamki. Tudi letalska serija se bo obnovila v istem smislu, kot frankovna. Poleg teh serij so v načrtu še druge, o katerih pa bomo poročali kdaj kasneje. Med slednjimi je tudi serija proslave desete obletnice osvoboditve.

Letos poteka petdesetletnica ustanovitve mednarodnega kluba «Rotary», ki je razširjen skoro po celem svetu, zlasti pa v državah z angleškim jezikom. Ob tej priliki so številne poštne uprave dale v promet spominske znamke. Združene države Amerike, kjer so tovrstni klubi najbolj razširjeni so dale v promet znamko za 8 centov modre barve v bakrotisku. Naklada te znamke bo 80 milijonov primerkov. Slika nam kaže plamenico kipa svobode, zemeljsko oblo in grb «Rotary International». Tudi Indija bo izdala serijo znamk v ta namen. Prav isto je že storila republika Panama.

Arabske države so ustanovile, že v lanskem poletju arabsko poštno zvezo, da bi poživila in olajšala dopisovanje med arabskimi državami. Poštnina iz ene izmed teh držav v drugo je enaka poštnini v notranjosti države. Ni torej več podvržena povišku za inozemstvo. Da bi še bolj poudarili to zvezo, so posamezne države izdale tudi znamke z enakim motivom. Znamka nam kaže arabski ornament, zemeljsko poloblo, kjer so vidne arabske države, ustrezajoče napise v arabskem jeziku in napis v francoskem jeziku «Union postale arabe». Edino kar je različno pri teh znamkah je naziv države, barva in vrednost znamke. Po tri znamke so do sedaj izdali Libanon, Egipt in Libija.

Italijanska uprava v Somaliji je izdala lepo uspelo serijo znamk s cvetlicami, ki rastejo v Somaliji. Italijanski filatelistični krogi trdijo, da bi tudi italijanske znamke bile lahko tako lepe kot te, hkrati pa izjavljajo, da so te znamke čisto komercialnega značaja, ker so namenjene bolj albumom zbiralcev «motivov» kot pa resnični poštni uporabi.

Norveška, ki spada v sklop tistih severnoevropskih držav, ki izdajajo zelo malo znamk, je izdala pred kratkim lično serijo treh znamk, na katerih so naslikane prve norveške znamke iz leta 1955. Ta serija je bila izdana ob priliki prve stoletnice norveških znamk in jo lahko zbiralci «filatelističnih» stoletnic uvrstijo v svoje zbirke.

Pred kratkim je izšla v Izraelu znamka v počastitev 50-letnice ustanovitve zveze šolnikov, ki je bila prva židovska strokovna organizacija na palestinskem ozemlju in ki je z vso vnemo delala na tem, da bi si Židje pridobili novo domovino. Znamka je za 250 prutov.

Švica izda vsako leto samo določeno številko znamk, a te so tako popolne, da tvorijo prave umetnine. Program za letošnje leto je naslednji: 1. Znamka za avtomobilsko razstavo v Ženevi od 10. do 20. marca; 2. Znamka za praznik vinogradnikov od 1. do 14. avgusta v Veveyu; 3. Znamka za državni praznik hribovcev in narodnih noš v Interlakenu od 5. do 7 septembra; 4. Znamka za državno filatelistično razstavo v Lausanni od 15. do 23. oktobra.

Osnutki za znamke so že izgotovljeni in švicarska poštna uprava jih je že razposlala filatelističnim trgovcem. Za filatelistično razstavo bo izšel še spominski blok z dvema vtisnjenima znamkama.

Države s španskim in portugalskim jezikom, to je Španija in Portugalska ter vse srednje in južnoameriške države, izdajo večkrat znamke z verskimi motivi, s slikami svetnikov, cerkva in slično. Republika Panama je sklenila izdati kar 259 znamk s slikami najbolj znanih papežev. Prva serija dvanajstih vrednot bo izšla že meseca marca, ostale znamke pa bodo izšle v nekaj letih. Evropski filatelisti si bodo te znamke težko nabavili, ker je uradni tečaj panamske valute zelo neprimeren za evropske valute.

Ribarič Ivan
IMPORT ◆ EXPORT
VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV
TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

AVTOGARAŽA
MEHANIČNA DELAVNICA
STAR
TRST (ROJAN) ULICA MODENA
TELEFON ŠTEV. 35-469

ONGER
Strauss
Mod. z jekl. dnom 10.500
Mod. pozlačen 11.500
Mod. ves jeklen 13.000
Mod. vodotesni 15.500
Mod. zlat 18 k 36.000

KMETJE VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169
katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake vrste

IMPEXPORT
TRST, UL. C. BATTISTI 23-I.
Tel. 44-208 Telegr. IMPEXPORT-TRIESTE
UVAŽA: Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in razno vrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

• Pravljice, pesmice in uganke za naše najmlajše •

Sanje uboge Marjetice

Za mestom, v revni četrti, so živeli oče, mati in mala desetletna Marjetica. Njen oče je bil brez dela že več let. Družino je preživljal s tem, da je hodil na sezonsko delo v tuje države. Dve leti pred strašno drugo svetovno vojno pa se je očetu nasmehnila sreča in bil je sprejet na delo v mestni tovarni. Delal pa je komaj nekaj mesecev in že je izbruhnila — stavka! V tovarni so prenehali z delom in Marjetkin oče se je večkrat pojavil na govorniškem odru.

«Delavci in delavke! Ne smemo prenehati s stavko. Vztrajajmo tako dolgo, da nam bo lasnik zvišal plačo.»

Zmagali so. Lastnik jim je zvišal plačo; delavci so se vnili na delo. K njim na dom pa so prišli žandarji, premetali kočo in besno kričali.

«Kdo je vodil stavko?» — so spraševali.

Oče se je nasmehnil. «Delavci, pet sto delavcev je vodilo...»

Zapadel je sneg, pritisnil je mraz, da je pokalo drevje. In nekega dne, zgodaj zjutraj, so žandarji buhnili v kočo. Suvali so očeta in ga uklenili.

Pol leta je preteklo, ko je po skrivnem potu priromalo pisemce. Pisal je oče iz ječe v Sremski Mitrovici. Takole je pisal:

«Pozdravljeni. Sem v Sremski Mitrovici, v lesenih barakah brez oken. Je strašen mraz Veliko nas je, samih ‚sorodnikov'. Zdrav sem. Kaj pa vidve? Mamica, pazi na Marjetko! Bodite brez skrbi — mogoče se kmalu vidimo. Vajin očka.»

Bližalo se je Štefanovo. Takrat je imel oče god, ki so ga vedno praznovali. Marjetica bi mu rada v ječo nekaj poslala. Ali kaj?

In tisto noč pred očetovim godom je Marjetica sanjala. Na čelo ji je sedla sinička in ji takole govorila:

«Pojdi daleč, daleč... tam boš videla jezero in sredi jezera veliko hišo. V veliki hiši je bradati mož Vseh dobrot. Poprosi ga in dal ti bo darilo za očka.»

Vstala je, se oblekla in stopila v mesečno noč. Dolgo je hodila po snegu in mrazu in zašla v temen gozd. Ni vedela, kod bi krenila, pa je začela jokati. Ni dolgo točila solze, ko je pricapljal velik medved in jo nagovoril.

«Ne joči deklica. Kam si namenjena?»

«K bradatemu možu Vseh dobrot.»

«Sedi mi na hrbet, ponesel te bom.»

Odnesel jo je čez dol in breg. Utrudil se je in jo posadil na smrekov panj. Takoj je izginil, Marjetica pa je glasno zajokala.

«Oh, saj uboga revica!»

Pa je pritekel jelen z lepim rogovjem.

«Zakaj jokaš, dečva?»

«Rada bi k bradatemu možu Vseh dobrot, pa ne znam poti...»

«Zlezi mi na hrbet in primi se za rogovje, ponesel te bom.»

In jelen jo je ponesel čez plan in breg. Tudi on se je upehal. Odložil je Marjetko za grm in izginil.

Marjetica pa je še bolj milo zajokala.

«Joj, joj — kaj naj počnem?»

Pripihutal je planinski orel in jo nagovoril.

«Punčka, zakaj pretakaš solze?»

«Rada bi k bradatemu možu Vseh dobrot.»

«No, to pa ni tako strašno. Sedi mi na hrbet in objemi me okrog vratu.»

Marjetka je tako storila in orel jo je ponesel v širne višave. Dolgo sta plula pod oblaki in naenkrat je vzkliknila Marjetica:

«Joj, jezero!»

Orel se je spuščal vse niže in niže. Pristal je sredi jezera pred čudovito, veliko hišo.

«Tu stanuje bradati mož Vseh dobrot», je dejal orel in odložil Marjetko.

Komaj si je Marjetka ogledala srebrno jezero in zlato hišo, je pristopil k njej bradati mož Vseh dobrot in rekel: «Pozdravljena, uboga Marjetica! Tu imaš darilo za očka, tebe in mamico.» In že ga ni bilo več. Potem je orel pograbil košarico z darili, Marjetica mu je zlezla na hrbet in spet sta zletela v višave. Ko se je orel utrudil, jo je prevzel jelen in do koče jo je ponesel medved kosmatinec.

Vsa srečna se je zahvalila medvedu.

«Hvala vam, dobre živalice!»

Stekla je k materi, jo objela in vzkliknila.

«Mamica, darilo imam za očka!»

Vtem se je prebudila. Žalostno je pogledala po sobi in zajokala.

«Oh, jaz nesrečna med nesrečnimi... saj to so bile le sanje... sanje...»

DRAGO KUMER

UGANKE

Kar na zidu je pribit,
sporočil ni nikdar sit;
jih od vseh ljudi sprejema,
poštni sel pa spet odvzema.
To je reč in samostalnik
in še poštni...

(Nabiralnik)

Iz slamnatih bilk je
lepo narejen,
v okrogli obliki
okusno spletèn;
v poletni vročini
na glavo ga daš
in v senci njegovi
potem se smehljaš.

(Slamnik)

KONJA JEZDIL
JE MATIČEK,
GA PRIGANJAL:
»HI, — — — —

(KONJIČEK)

VSAKO JUTRO
HLAPC VID
GRE H KORITU
SE — — — —

(UMIT)

Pozor!!!
Preden nabaviš štedilnik, obišči tvrdko
KERŽE
ki ti nudi štedilnike vseh vrst, na premog, les, plin in tekoči plin ter električni tok najboljše vrste po najugodnejših cenah s popolnim jamstvom
Zapomni si: tvrdka KERŽE - Trst - Piazza S. Giovanni 1 - tel. štev. 35019
PRODAJA TUDI NA OBROČNO ODPLAČEVANJE

Naši kraji in ljudje

PERSPEKTIVNI PROGRAM KOPRSKEGA OKRAJA V VRTNARSKI PROIZVODNJI

NA KOPRSKEM BODO ORGANIZIRALI vrtnarsko - poljedelske poskusne parcele

Po programu se bo vrednost vrtnarske proizvodnje dvignila od 322.900.000 din v letu 1955 na 503.280.000 din v letu 1964

Zlasti velik poudarek v perspektivnem programu koprskega okraja je namenjen vrtnarski proizvodnji. Po perspektivnem programu se bo vrednost vrtnarske prizvodnje dvignila od 322.990.000 din v letu 1955 na 503 milijone 280.000 din v letu 1964. Predviden je porast površin, zlasti pa hektarskih pridelkov!

Da pa bodo omogočili istrskim kmetovalcem poznavanje naprednejšega poljedelstva in intenzivnega vrtnarstva, je nujno potrebno, da bodo organizirali v gotovih vrtnarskih in poljedelskih okoliših poskusne in ogledne parcele, kjer se bodo lahko kmetovalci na lastne oči prepričali o vrednosti posameznih sort, o načinu dela, nege itd., o učinku umetnih gnojil, o agrotehničnih ukrepih, ker istrski kmetovalec verjame predvsem tistemu, kar sam vidi, in o čemer se sam prepriča. To bo nazoren pouk z demonstracijami, ki bo vedno uspešnejši in ga bodo kmetovalci z zanimanjem sprejeli!

Z organizacijo poskusnih in ogleden parcel bodo ustvarili poljedelsko - vrtnarskim odborom pri KZ solidne temelje za pospeševanje poljedelstva, zlasti pa intenzivnega vrtnarstva na svojih področjih. S tem bodo tudi v veliki meri vplivali na povečanje vrtnarske proizvodnje v okraju. Z masovnim preizkušanjem sort in poenotenjem v poljedelstvu, zlasti pa v vrtnarstvu bodo vplivali na rajonizacijo in poenotenje pridelkov. Z gnojnimi poizkusi, zlasti z umetnimi gnojili bodo uvedli pravilno uporabo organskih gnojil. S sodobnim obdelovanjem zemlje bodo preusmerili slabo, mnogokrat napačno obdelovo. S pravilno nego posevkov, z uvajanjem raznih agrotehničnih ukrepov bodo pripomogli, da se bodo le-ti posplošili in s tem dvignili pridelki. Pravilno zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev na teh parcelah pa bo služilo za vzgled in pouk ostalim kmetovalcem, ki še premalo poznajo veliko važnost tega dela.

Kako bodo pristopili k organizaciji poskusnih parcel?

Najprej bo potrebno poiskati primerna zemljišča, ki bodo po možnosti na prometnem kraju, **na vidnem mestu!** Kar se tiče sestave zemlje, bo leta značilna za dotični okoliš in enako večini zemljišč. Takšnih zemljišč ne bo težavno dobiti, saj imajo povsod bivša občinska zemljišča, zemljišča zemljiškega sklada, zemljišča kmetijskih zadrug, državnih posestev itd., ki bodo v ta namen prav dobro služila. Velikost zemljišč v začetku ne bo igrala velike vloge, ker se bodo poizkusi prilagodili obstoječemu stanju in površini.

Kakšne poizkuse pa bodo delali? To bo odvisno od okoliša in trenutno od stanja zemljišča. Najprimerneše bo izbrati ono, kar je najbolj kričeče in je v nasprotju z naprednim vrtnarstvom, odnosno poljedelstvom v dotičnem kraju, oziroma okolišu. Glede na sedanje stanje vrtnarstva in poljedelstva, bo možno napraviti ogromno poizkusov, ki bodo primeren pouk, tistim, ki se zanima za to in rešiti marsikatero važno vprašanje. Za začetek se ne smejo nagromaditi problemi, da izvajalci poizkusov ne bodo izgubili veselja in volje do poizkusnega dela. Bolje bo delati manj in enostavnejše poizkuse, ki pa morajo biti dobro izbrani in izvedeni.

Kakšne poskuse bodo dedali?

Kakšne poizkuse pa bodo delali v vrtnarstvu, odnosno poljedelstvu? V vrtnarsko-poljedelski proizvodnji imajo opravka s številnimi kulturami, ki imajo celo vrsto sort, različne zahteve po zemlji, po pripravi zemlje, gnojenju, negi, itd. Zato je možno izvesti zelo veliko poizkusov, kot so:

1. Običajna in v kraju razširjena priprava zemlje in izboljšana, naprednejša priprava zemlje. Ta vzporedni poizkus pride v poštev, v kolikor delajo pridelovalci grobe napake kot n. pr. puščanje zemlje dalj časa v surovi brazdi v poletnem času, premajhna uporaba hrane in kultivatorjev, napačna uporaba ostalih poljedelskih strojev in orodja itd.

2. Gnojenje s hlevskim gnojem in pravilno podoranje, odnosno zakopavanje. Uporaba dobrega, zrelega hlevskega gnoja. Vrednost hlevskega gnoja glede na uporabljeno steljo (slama, žagovina itd.). Vrednost in učinek pravilno in slabo oskrbovanega gnoja.

3. Razni poizkusi z zelenim podorom raznih rastlin, ki je se premalo razširjen na področju koprskega okraja.

Gnojilni poizkusi z umetnimi gnojili in sicer za najbolj potrebne hranilne snovi kot so: dušik, fosfor, kalij in kalcij. Zlasti so važni tudi poizkusi glede na količine potrebnih umetnih gnojil na podlagi kemičnih analiz, ki jih izvaja Zavod za raziskovanje kmetijstva v Kopru.

5. Poizkusi z različnimi načini setve (ročna, strojna, razni načini sajenja itd.).

Važnost čistosti sort

6. Sortni poizkusi z vsemi vrstami kultur, nam dajejo možnost primerjati vrednost posameznih sort. Sortno vprašanje je v koprskem okraju zelo pereče. Nikjer nimajo menda na tako majhnem ozemlju toliko različnih sort. To je deloma posledica razčlenjenosti in zemljepisne lege naše zemlje in zlo živahnega prometa z vrtnarskimi pridelki z ostalim svetom. Sortno vprašanje pa ni samo vprašanje pridelovanja, ampak tudi prodaje, ker ima sortno čisto blago vedno višjo ceno, kot pa razne mešanice. To trenutno še ni opaziti, ker odkupujejo podjetja vse pridelke — sortno čiste in mešane — po isti ceni; blizu pa je čas, ko bodo zopet razlikovali in na podlagi sortnosti postavljali različne cene.

V interesu vsega prebivalstva je, da prideluje sortno čiste pridelke, ker je to najugodnejše s stališča pridelovanja in tudi prodaje. Toda v praksi vidimo, da je večina pridelovalcev zaverovana v tako zvane svoje sorte, ki so večinoma mešanice več sort in jih je težko pripraviti za pridelovanje in spremembo druge bolj vredne sorte. Največkrat se pojavlja malovernost, toda če se jim dokaže s primerjalnimi poizkusi v njegovem domačem kraju večvrednost neke sorte, se bodo poprijeli pridelovanja, le-te.

Sortni pozkusi se morajo vršiti na podlagi primerjave bodočih rajoniziranih sort z raznimi v dotičnem kraju že razširjenimi ostalimi sortami. Kakor je bilo že omenjeno, imajo še vse preveč manj ali večvrednih sort in zaradi tega nimajo enotnih pridelkov. Za podlago morajo služiti rajonizirane sorte, o čemer bo govora kasneje. Za več okolišev našega okraja pa bo potrebno vrtnarske sorte še proučili in ugotovili, katere so najboljše za posamezne okoliše. Dokončna rajonizacija se bo določila na podlagi uspehov večletnih poizkusov.

Število vrtnarsko - poljedelskih poizkusov je lahko zelo veliko. Važno pa je, da bo takšno poizkusno polje pravo zrcalo vrtnarsko poljedelske proizvodnje dotičnega kraja, odnosno okoliša, ki si ga bodo radi ogledali pridelovalci in se okoriščali s pozitivnimi uspehi.

Za sortne poizkuse pridejo v poštev vse kulture vrtnarsko - poljedelske proizvodnje koprskega okraja.

7. Pravilna nega posevkov se bo vršila na parcelah sortnih poizkusov. Tu bo potrebno delati primerjalne poizkuse za nekatere negovalne — agrotehnične ukrepe ki jih pridelovalci delajo napačno, ali pa sploh ne vršijo.

8. Pravilno in pravočasno pospravljanje pridelkov s poizkusnih parcel naj bo nazorno prikazano in po možnosti z udeležbo tistih, ki se za to zanimajo. Ves pridelek posameznih poizkusnih parcel bodo točno ocenili, stehtali, ker le na ta način bo možno primerjati in ocenejvati uspeh.

9. podobno poizkusnim parcelam vrtnarsko - poljedelskih odborov pri KZ, si bodo lahko uredile poizkusne ali ogledne vrtove tudi žene zadružnice. Lahko pa bi služil v ta namen tudi šolski vrt, seveda sporazumno s šolsko upravo.

Poizkušanje pa mora biti strokovno pravilno postavljeno in izvedeno, voditi ga bo moral razgledan kmetijski strokovnjak odnosno praktik, ki bo lahko dajal navodila in nasvete vrtnarsko - poljedelskim odborom in obenem vodil skupne oglede. Vrhovni nadzor nad poizkusi pa bo imel Zavod za raziskovanje kmetijstva v Kopru, odnosno okraj, bodoče komune, odnosno zveza komun. O poizkusih bo treba voditi strokovne beležke.

S poizkusi pa ne bodo smeli obremenjevati samo «nekaternikov», ki bi potem izgubili voljo in veselje do dela, temveč bodo morali izvedbo poizkusov prenesti na čim več članov pri KZ. En član bo voljan izvršiti oranje, drugi bo opravil brananje, itd. Za izvršitev ročnih del pa ne sme biti problem, ako se razdeli delo pravilno po poskusnih parcelah na poedinca. Pritegniti pa je treba predvsem kmečko mladino, ki bo rade volje žrtvovala nekaj truda in časa za to delo, saj gradi sebi lepšo in boljšo bodočnost z naprednejšim in donosnejšim delom v kmetijski proizvodnji.

KMALU BODO RAZCVETELI NASADI POD ŠT. MAVROM

Velike in drobne skrbi vaščanov izpod Sabotina

Slabo vreme tudi letos preprečilo tradicionalno praznovanje Sv. Valentina. - O cestah, elektriki in poljskem delu - Potrebe dvolostnikov

Že tri leta nam je slabo vreme preprečilo proslavljanje sv. Valentina, ki je postalo že tradicionalno in je privabljajo v našo vasico, stisnjeno pod Sabotinom, veliko ljudi iz Gorice, pa tudi iz drugih bolj oddaljenih krajev. Lanska huda zima in letošnje deževje je tako spremenilo znani rek: «Sv. Valentin prvi spomladin» in našim gostilničarjem odneslo lepe zaslužke, ki so jih imeli ob vsakoletnem «shodu».

Pred praznikom je goriška občina tudi popravila cesto, ki pelje od cerkve do gornjega dela vasi, za kar smo prosili že neštetokrat. Mestno občinsko podjetje je v tem delu vasi tudi postavilo štiri nove cestne svetilke, ki so bile zaradi strme poti zelo potrebne. Posebno pozimi, ko odhajajo na delo v tovarno domači delavci in delavke je bila pot zaradi neenakomerno nasutega gramoza in pomanjkanja razsvetljave skoraj neprehodna. Želeli pa bi, da bi občina uredila tudi pot, ki vodi od gornjega dela vasi do zadnjih hiš na Gropajišču. Tod se vozijo ljudje na kolesih, včasih privozi tudi kak avtomobil; mnogo pa je tudi kmečkih vozov, ki jo uporabljajo. Vendar je tako ozka, da je uporabna kvečjemu za pešce. V tem delu vasi je še precej hiš, zato bi bila ureditev te poti zelo potrebna. V te hiše je šele pred tednom občina napeljala elektriko, čeprav so jo dobili ostali prebivalci vasi že pred petimi leti. Električna luč je končno le zasvetila v zadnjih 6 hišah, le dva gospodarja sta se uprla in nista hotela kriti stroškov. To njuno trmoglavost smo vsi domačini obsodili saj sta s tem prikrajšala ne samo sebe, ampak tudi svoje naslednike, ki bodo imeli mnogo stroškov, če si bodo hoteli napeljati elektriko. Ker je elektrika že po hišah, ne bi bilo napak, da bi občina razsvetlila tudi pot, ki vodi mimo hiš; tu bi bilo potrebnih najmanj 6 svetilk.

Vsi se zelo jezimo na letošnjo zimo, ki je muhasta in nam je prekrižala naše običajne navade. Stalno deževje ovira delo na polju in v vinogradu. Le tu in tam nam uspe obrezati kako trto, toda glavno delo bomo lahko opravili le ob lepem vremenu. Upamo, da nam bo trta letos bolje obrodila kakor lani. Sicer tudi lani ni kazala slabo, pa nas je v juniju presenetila huda toča, ki je posebno gornjemu delu vasi pobrala ves pridelek. Vpisali smo se pri pristojnih uradih, da nam vsaj nekoliko povrnejo hudo škodo, toda doslej so dodelili nekaj skromnih vsot le redkim vaščanom na ostale pa so pozabili. V tem zimskem času smo po navadi nabirali v gozdovih drva in jih vozili domov, toda odkar smo postali obmejna vasica je prevoz drv z naših posestev nemogoč. Z ene in druge strani nas obdaja državna meja, ter potrebujemo cel dan, če hočemo priti skozi blok pri Rdeči hiši do gozdička pod Sabotinom tik železniške proge. Dosti manj časa tudi ne rabimo, kadar hočemo na svoje v Podsabotin, ker moramo v to vas skozi Steverjan. Zaradi tega bi potrebovali vsaj «V jamah» dvolastniški blok, ki bi olajšal naše delo in omogočil nabavo goriva, katerega smo mnogi prav zaradi navedenih vzrokov primorani kupovati.

Na prosvetnem področju vlada že precej časa pravo mrtvilo, posebno odkar je prenehal delovati moški zbor, ki nas je nekaj let zaporedoma kratkočasil in je v svojem delovanju dosegel lepe uspehe, ter nastopil večkrat tudi po drugih krajih Goriške. Mladina bi morala biti tista, ki bi lahko poživila pevski zbor ali pa se ob pomoči prosvete iz Gorice zdramila tudi na dramskem področju, za kar je pred časom pokazala že veliko zanimanje.

KORISTNO SODELOVANJE MED ITALIJO IN FLRJ

Koordinacija obrambe proti toči z raketami

Pobuda za ustanovitev konzorcijev za obrambo proti toči v Ločniku, na Oslavju in v Štverjanu

Obramba proti toči z raketami se je začela v Italiji leta 1949 in je zajela 38.000 ha zemlje, na katerih je bilo postavljenih 270 raketnih postaj. Leta 1954 je bila obramba razširjena že na 600.000 ha zemlje z 10.000 raketnimi postajami. Že iz teh podatkov je razvidna važnost in obenem učinkovitost tovrstnega obrambnega sistema proti toči.

Znano je, da je v Italiji zaradi toče bilo vsako leto tudi po 70 milijard škode. Sedaj pa je je dosti manj. Po skrbno zbranih podatkih ob koncu vsake obrambne akcije je bil izid vsekakor zadovoljiv, seveda če se je obramba začela pravočasno in z dovolj močnim ognjem.

Cena obrambe je približno 1000 lir na hektar zemlje, kar je v odnosu do visoke vrednosti zavarovanih pridelkov precej nizka vsota. Primerjava med obrambo pred točo z raketami, ki ohrani pridelek in obenem obvaruje rastline pred posledicami toče, in zavarovalnicami, ki so samo delno povračale nastalo škodo, je dovedla mnoge italijanske pokrajine do tega, da so se z večjo vnemo lotile novega načina boja proti toči.

Ze na mednarodnem zborovanju eksperimentalne meteorologije, ki je bil oktobra 1954 v Curihu, sta predstavnik Italije prof. Dino Rui, direktor urada za obrambo proti toči, in predstavnik Jugoslavije, prof. Reya, govorila o potrebi koordinacijske akcije v obrambi proti toči.

O tem je govoril prof. Rui tudi na občnem zboru konzorcija za obrambo proti toči, ki se je vršil pred kratkim v Krminu, Kaprivi in v Dolenji, kjer je obljubil, da bosta vso zadevo proučila s prof. Reyo na kraju samem.

Medtem je konzorcij za obrambo proti toči iz Krmina naprosil goriško trgovinsko zbornico, naj da pobudo za ustanovitev podobnih konzorcijev v Ločniku, na Oslavju in v Steverjanu.

S tem bo obramba izvedena na obeh straneh meje, in bo obetajoče sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo dovedlo do večje tehnične spopolnitve obrambe, posebno kar zadeva opazovalnice proti toči, da bodo pravočasno obvestile o bližajoči se nevarnosti.

CEROVLJE

Družini hišo gospodarstvu hlev

Družini hišo, gospodarstvu hlev!

Dobro bi bilo, če bi bil zadnji dopis iz naše vasi glede devetletnega, torej skoro že večnega obnavljanja naše vasi povedal, da so z dopolnilnimi deli začeli že v sredini lanskega leta. Ta dela bi bili z lahkoto izvršili, če bi bilo le količkaj dobre volje, v nekaj mesecih, saj ni zahtevalo velikih količin gradiva za mizarska, zelo malo pa za zidarska dela. A namesto razumevanja in dobre volje nas krmijo z odlaganjem celo takšnih del, ki zahtevajo le delovno silo (barvanje, beljenje, vzidanje oken). Izgovor o pomanjkanju sredstev nas ne prepriča, pač pa vidimo v tem skrajno omalovaževanje in zapostavljanje naših potreb. Kdor na tem se posebno uziva, tega bi radi videli v naših nezavarovanih stanovanjskih prostorih v času snežnega meteža kot je bilo letos.

Kaj pa z obnovo nekaterih hlevov? Ali pojde to v pozabo? Hiša družini, hlev gospodarstvu. Kako naj kmetujemo brez primernih hlevov?! S tem vprašanjem bi se moralo baviti kmetijsko nadzorništvo in posredovati pri zadevni oblasti, da bi bilo po desetletnem odlašanju končno tudi to rešeno.

SESLJAN

Mojstri zavijanja

Občinska uprava, občinski svet, tehtni dokazi, odločna volja vsega našega in italijanskega demokratičnega ljudstva iz naše občine in izven nje, sporazum in statut — vse zaman! Vladni komisar dr. Palamara je odločil, da mora občina izstaviti do 5. t. m. združenju dalmatinskih in julijskih beguncev dovoljenje za gradnjo ezulskega naselja prav pri nas — v Sesljanu, sicer pošlje na občino za par ur komisarja, ki naj izstavi dovoljenje. Občina dovoljenja ni dala in se je zgodilo kot je bil g. vladni komisar odločil. On je vedel kaj lahko stori in do kje sme ter ni zaradi tega prav nič tvegal. On in drugi od Trsta in do Rima že vedo, kako se takšni reči streže. Sicer pa znajo gospodje kako je treba uveljaviti nacionalistično - iredentistično voljo. Za morebitno utemeljitev ukrepa, v tem primeru izstavljenega gradbenega dovoljenja, se vedno lahko najde izhod. In g. Palamara ga je že iztaknil, češ, da Posebni statut ne prepoveduje gradnje hiš. Ste videli prakso mojstrov zavijanja?!

Ob tem koraku g. vladnega komisarja si postavljamo polno vprašanj kot n. pr. tole: Ali občina sploh še kaj pomeni? Zakaj ne more braniti svojih lastnih življenjskih interesov? Zakaj se mu je z izdajo gradbenega dovoljenja tako strašno mudilo in hoče, da se ezulsko naselje postavi prav pri nas? Ali si to rozlaga kot korak k zbližanju in mirnemu sožitju med nami in novimi naseljenci?

Pri nas res ni tovarn, ni pomorskega prometa, ni rodovitne zemlje, ni torej pogojev za gospodarski obstoj. So pa dobro preračunani politični interesi, in to: čimprej nam izpodmakniti našo obalo, nas razlastiti in raznaroditi. To je njihova svetinja, vse ostalo se lahko pogazi.

Ta ukrep si bomo zapomnili kot ost, naperjeno proti našim življenjskim interesom.

DOLINA

Cesto razširjajo

Malo pred novim letom so začeli z delom za razširitev ceste in ostrega ovinka pod vasjo ter ureditev potoka. Delo, ki bo stalo 5,8 milijonov lir, je prevzelo podjetje Godini iz Trsta, zaposleno pa je 11 delavcev domačinov. Zaradi snega in slabega vremena je delo nekoliko zaostalo.

Ureditev tega dela ceste ter potoka, zlasti pa ovinka, je bila zaradi varnosti prometa, zelo potrebna.

Tudi delo na polju je zaradi slabega vremena precej zaostalo. Toliko snega, kot ga je bilo te dni, ne pomnimo že dolgo let. K sreči pa ni napravil velike škode, ker ni bilo poledice; povsod se je skoraj že ves stopil.

RICMANJE

Priprave za Jožefovo

V soboto pa bo pri nas prijetno, vsaj upamo, če se ne bo spet splašila zima.

V vas so že prišli kramarji, da si ogledajo in preskrbijo prostore za stojnice. Te dni bodo verjetno pripeljali vrtiljak; gostilničarji se že pripravljajo, da bodo imeli dovolj zaloge vina in hrane, pa tudi razni kmetje pripravljajo prostore za osmice kjer se bo točila odlična domača kapljica in rezal domač pršut. Spekli pa bodo tudi dovolj domačega okusnega kruha, da bomo zadovoljili, kot vsako leto, številne goste, ki bodo po stari navadi prišli na Jožefovo v Ricmanje.

Kam drugam, kot v Ricmanje?

SALEŽ

Presneto vreme

Tudi mi se jezimo na vreme, ki nam krade delovne dni. Nele marec, ki nam izprazni kašče (sušec), ampak tudi februar je kašče močno praznil in povzročil, da je odpadel marsikateri naš gospodarski načrt. Poročali smo, da je imel januar 23 vlažnih in za kmečka dela pretežno neprimernih dni, februar pa še več. Z marcem tudi nismo zadovoljni, čeprav nas je malo založil s snegom, ki ga radi njegove gnojilne vrednosti precej cenimo. Pol metra visoka plast snega, da njivi pol gnoja tako pravijo v severnih krajih. Ponekod pa ga je veter nasul nad meter visoko.

ŠTEVERJAN

Danes volimo odbor kmečke bolniške blagajne

To nedeljo bodo pri nas volitve novega upravnega odbora kmečke bolniške blagajne. Na sestanku zadnjo nedeljo na županstvu smo se sporazumeli za sestavo enotne liste. Čeprav je torej lista samo ena, je vendarle dolžnost vseh direktnih obdelovalcev zemlje, ki imajo volilno pravico, da pridejo volit po možnosti že v dopoldanskih urah.

Prejšnji teden je bil pri nas v Brdih zaključen tečaj za obrezovanje trt, ki ga je vodil oskrbnik dvornega posestva. Tečaj je prav lepo uspel.

ANTON ŽERJAL

V Krvavem potoku pri Kozini je dne 3. marca umrl v 75 letu starosti Zerjal Anton, gostilničar in posestnik v omenjenem kraju in večletni župan. Vsem ljudem svoje ožje domovine je pomagal z nasveti, pisal jim je prošnje, vloge in intervencije. Mi kmetje iz sosednjih krajev smo se zatekli k njemu, zdaj po ta ali oni časopis. V takratni tržaški dnevnik Edinost je večkrat pisal gospodarske članke. Prav tako nam je dajal pojasnila, kadar je bilo treba poseči po zemljiškem katastru v nemščini, o razlagi o davkih itd., saj je bil tudi v tem pogledu razgledan.

Med zadnjo vojno je vsestransko pomagal NOB. Kako je bil priljubljen, je bilo najbolje videti ob njegovem pogrebu, ko so trumoma prihiteli njegovi sorodniki, znanci in prijatelji od blizu in daleč, celo iz Bazovice, Gročane, Peska in Boljunca, da ga spremijo k poslednjemu počitku na pokopališče v Dragi. Med udeleženci je bilo izredno veliko pevcev, ki so mu zapeli žalostinke. Vsi, ki smo pokojnika poznali, ga bomo ohranili v trajnem spominu.

AVTOPREVOZNO PODJETJE
FRANC LIPOVEC
PREVOZ POTNIKOV
na Tržaškem, v Jugoslavijo, Avstrijo in druge države
GARAŽA: Ul. Timeus 4, tel. 90-296
STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v našem listu!

AVTOVIE CARSICHE
PREVOZ Z AVTOBUSI NA IZLETE — PREVOZ S TOVORNIMI AVTOMOBILI — PREVOZ S KAMIONČINOM (leončino). Vsi prevozi tudi v FLRJ.
UL. LOCCHI 20 - TEL. 36-794 - DOM 38-651

POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI
TRST - Ul. Moreri 7
Telefon št. 28373
v vse kraje, tudi v inozemstvo

BAZOVICA V SNEGU

Niti najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi bilo kdaj toliko snega v mestu in na podeželju, kot nam ga je prinesla letošnja pozna zima.

Ko je prenehal metež je bil po vseh cel živžav. Deca je urno zbežala z doma na cesto, se kepala in igrala s snegom in postavljala snežene može. Večjega veselja skoraj spoh ni za otroke, kot je sneg. Pa tudi odraslim je sneg v veselje in zabavo. Mladi so se smučali in kepali s snegom, pa še kako! Bile so prave snežne bitke med fanti in dekleti. Starejši so gledali spodbujali in se smejali; pogostoma pa so zažvenketale z oken razbite šipe.

Tako je bilo tudi v Bazovici. Fantje — umetniki moderne struje — so napravili mogočen kip Bele dame. Tem otrokom — bistrim kritikom — pa verjetno ni bilo nekaj všeč in so umetnino izpopolnili.

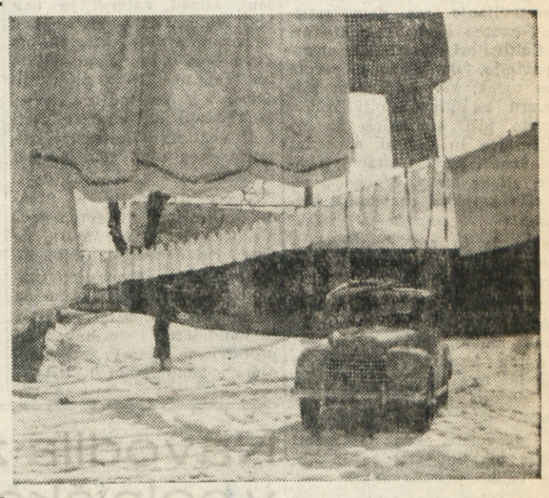

V torek je, vsaj za en dan, spet zasijalo sonce. Pridne roke so že prej oprale prte, rjuhe, srajce in drugo perilo. Na soncu in snegu je moralo postati perilo res snežno belo. Iz mesta pa je z avtom pripeljal gospod damo na snežno zabavo in kranjske klobase.

Cestarji ne bi zmogli vsega, zato so prijeli za lopate delavci Selada in očistili ceste, da je bil promet spet v redu.

V Bazovico vozijo številni avtobusi; v nedeljo pa ni bilo nebenega. Ko pride avtobus v vas, je pred Mahničevo trgovino vedno živahno. Okrog poldne pridejo mlekarice, dijaki in kdo si ga vedi še, drugi pa se odpeljejo v mesto po svojih opravkih.

Bazovica ima 232 hiš, približno 900 prebivalcev, osem gostiln in en bar. Ko ni bilo še blizu meje je bil večji promet kot zdaj. Tržačani, ki imajo kaj več pod palcem, pa se še radi pripeljejo v Bazovico na sveži zrak in dobre piščance.

Iz Bazovice gre vsak dan v mesto približno 35 mlekaric, dve hodita še peš (moč stare navade), z vozičkom jih pelje mleko sedem ali osem, dva ali trije pa so že motorizirani.

Naša mlekarica je ob 13.30 pripeljala svoje prazne vrče z avtobusom, zdaj jih pelje domov z vozičkom.

Možje so očistili cesto; mlekarica pa mora zdaj očistiti vrče. To je prvo delo, potem pride na vrsto drugo. Mali dečko pa nas nekam nezaupljivo gleda in pazi, da ne bi odnesli svetlih vrčev.

»Kdo so to za eni fantje..«. To so Klavdij, Vojko, Boris, Radivoj in Branko, ki korakajo domov. Verjetno že znajo tisto »Po zimi iz šole«. Ali ne? Ne bomo jih spraševali, saj imajo napisano na čelu, da so dečki in pol.

Deklic pa ni videti. Zbežale so naprej, da jih ne bi dečki s snegom. Zgodovina se namreč ponavlja, ko je sneg. To deklice že vedo — in so previdne.

(Foto Bubnič)

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Slovenski kmet bo danes v Gorici volil kandidatno listo št. 2

Včeraj predpoldne (v soboto) so volivci za vzajemne kmečke blagajne v Gorici prejeli po pošti demokrščanske letake, s katerimi jih pozivajo, naj oddajo svoj glas samo kandidatom 1. liste.

Med drugim je na letakih tudi parola: «V trenutku, ko stopaš na volišče, zapomni si besede italijanskih kmetov za ta dan: *Roke stran, komunist, od naših kmečkih vzajemnih blagajn!*»

To pa vse zaradi tega, ker so slovenski kmetje sestavili še listo štev. 2, ki naj bi bila le izpopolnitev 1. liste, od koder naj bi izginili nekateri demagogi in politični prenapeteži demokrščanskega kova, ki so ves čas razbivali sestavljanje res demokratične enotne liste. Gospodje pri «Coltivatori diretti» naj si zapomnijo, da njihova parola ni točna, ker se v tem primeru ne gremo niti komuniste niti klerikalce pa ne liberalce in jo mi napredni slovenski kmetje čitamo takole: *«Roke stran, Slovenec, od naših kmečkih vzajemnih blagajn!»*

Da je to res, demokrščanskim «Coltivatori diretti» lahko vsak čas dokažemo.

Ali nismo bili prvi sloevnski kmetje, ki smo opozarjali vse kmete, naj se sestavi enotna kandidatna lista ne glede na narodnost in ne glede na politično pripadnost?

Odgovorite, kdo je razbil naše pravilno stališče in naše veliko prizadevanje?

— Odgovorni faktorji pri demokrščanski «Coltivatori diretti», ki so takoj sestavili listo, v katero so vnesli 10 demokristjanov in 5 Slovencev. —

Ali nismo takoj po tej nezadovoljivi sestavi take liste skušali najti kompromis s tem, da smo sklicali na sestanek k «Zlatemu jelenu» vse tiste kandidate, ki so bili na sestankih v vaseh periferije mesta izvoljeni na demokratičen način za sestavo res demokratične enotne liste?

Sestanek je res bil pri «Zlatem jelenu» v Gorici, kjer se je že skoro dosegel kompromis za sestavo enotne liste. Pa so prišli spet voditelji «Coltivatori diretti» in razbili vsa prizadevanja kmetov, ki so se med vpitjem in trušćem razšli. Vsi lahko vedo in povedo, da so kmetom tudi grozili z raznimi sankcijami.

Ali je po vsem tem kaj čudno, da je nastala še dodatna izbirna lista štev. 2.

Najmanj razumnemu je danes jasno, zakaj se izdajajo podobne parole, kakor je prav omenjena.

Sicer pa je danes vsakomur jasno, da bi demokristjani radi pospravili Slovence s površja in imamo v tem pogledu že premnogo izkušenj, izmed katerih je najbolj vidna tista, ki se tiče odvzema zemlje kmetom iz Pevme in Oslavja po «Ente tre Venezie». Pri uničevanju slovenskih kmetov v Pevmi in Oslavju so v prvi vrsti tudi voditelji «Coltivatori diretti», med temi tudi gospod Ballaben.

Slovenski kmetje iz Štandreža, Gorice, Podgore, Pevme, Oslavja in Št. Mavra, ne nasedajte demokrščanskim lažem! Njihovo lažno propagando boste razkrinkali edino na ta način, da oddaste svoj glas za kandidatno listo štev. 2 in preferenčne glasove omenjenim kandidatom 1. liste.

RESOLUCIJA SVETOVALCEV ŠULIGOJA IN PAVLINA

Zahtevamo statut deželne avtonomije, ki bo vseboval potrebna določila za očuvanje manjšinskih pravic

Za resolucijo glasovali Bati (KPI) ter Bratuž in Birsa (SDZ)

Pri nadaljevanju diskusije mestnega občinskega sveta o deželni avtonomiji v petek zvečer, je tov. Darko Suligoj v imenu levo usmerjenih slovenskih svetovalcev predložil o vprašanju sledečo resolucijo, katero je župan kasneje dal na glasovanje:

«Podpisana občinska svetovalca predlagata sledečo resolucijo:

Ker člen 6 ustave predvideva deželne avtonomije in ker člen 116 iste ustave priznava deželi Furlanija-Julijska krajina oblike in posebne pogoje avtonomije s posebnim statutom,

ker se s členom 6 ustave republika obvezuje s posebnimi določili braniti jezikovne manjšine,

občinski svet zahteva

1. parlament naj takoj ustanovi deželo Furlanija-Julijska krajina s posebnim statutom v smislu člena 116 ustave;

2. sprejeti naj bodo zakoni v obrambo jezikovnih manjšin v smislu člena 6 ustave, v vsakem primeru naj vsebuje posebni statut dežele Furlanija-Julijska krajina vsa določila, ki se nanašajo na očuvanje manjšinskih pravic.

Gorica, 11. marca 1955.

Darko Suligoj
Bogomil Pavlin.»

Resolucijo so dali na glasovanje, vendar je bila zaradi demokristjanskega in monarhofašističnega nasprotovanja njenim zahtevam zavrnjena; zanjo so glasovali levičarski svetovalci Suligoj, Pavlin in Bati od KPI ter svetovalca Bratuž in Birsa od SDZ.

Občinski odbor je predložil glede deželne avtonomije resolucijo, katera je bila sprejeta z 20 proti 5 glasovom. Resolucija je še krajša kot resolucija pokrajinskega odbora, in pravi med drugim, da nov položaj, ki je nastal v zvezi s Trstom, omogoča njegovo vključitev v deželo Furlanija-Julijska krajina, poleg tega predlaga, naj se dežela ne ustanovi brez vključitve Trsta.

Tov. Pavlin je še pred glasovanjem dejal, da je za deželo s Trstom, vendar pa popolnoma nasprotuje, da bi vprašanje pristopa Trsta še bolj oddaljilo takojšnjo ustanovitev dežele. Omenil je, da se stanje Trsta v ničemer ne spremeni, če je vezan neposredno na Rim, ali pa na deželno upravo.

Prva govornika sta bila monarhist Pedroni in MSI-jevec Venutti. Pedroni se je oprijel znane teze psa čuvaja o neusahljivosti italijanske suverenosti nad Trstom, vendar je dejal, da ta suverenost ni prenehala tudi nad ozemljem cone B do reke Mirne. Ta suverenost ostane, ker so «pocestni banditi» (zahodni italijanski zavezniki) svečano obljubili Italiji priključitev Tržaškega ozemlja, čeprav obljube niso izpolnili. Če se v deželo ne moreta vključiti še Koper in Buje, potem naj ostane raje tako, kot je, da se s tem ne bi prejudicirale ozemeljske zahteve.

MSI-jevski ideolog Venutti je še enkrat poudaril vzroke njihovega nasprotovanja ustanovitvi dežele, ker predstavlja to nevarnost za državno enotnost in moč države. Izrazil je upanje v revizijo ustave in dejal, da zahtevajo avtonomijo komunisti, ker vidijo v tem možnost uresničitve napredne dežele iz italijanskih pokrajin Toscana, Emilia in Umbria. Ko je govoril o delavnosti KPI, o tečajih za politični dvig kadra itd., mu je vskočil v besedo svetovalec KPI in dejal: «Nimamo pa škvader, kot jih imate vi.» Pri tem je mislil na tiste fašistične skupine, ki so z bombami uprizorile nerede v Rimu.

K besedi se je prijavil tudi svetovalec PSDI prof. Zuccali, ki je pobil mnenje fašistov, da se pripravlja federacija in da federacija slabi državo. Navedel je primer Švice, kjer federacija krepi državo. Vendar je glasoval za resolucijo občinskega odbora

Navodila za volitve v bolniške blagajne

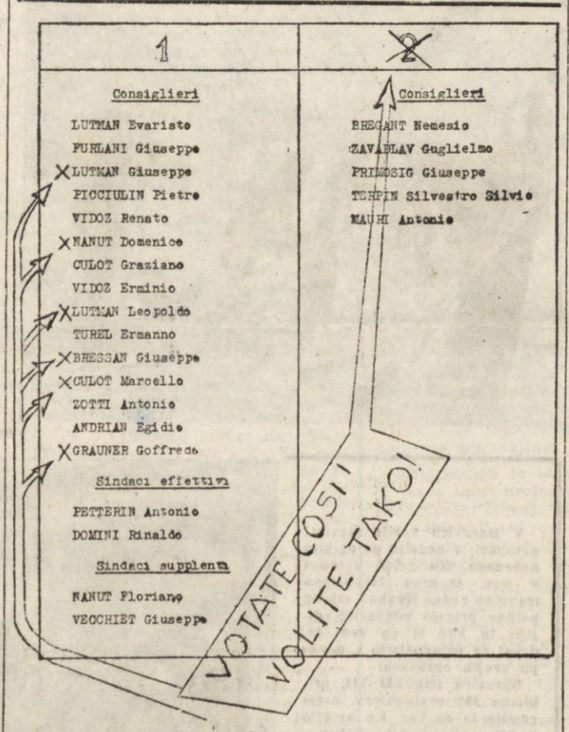

Danes boste neposredni obdelovalci goriške, doberdobske, sovodenjske in števerjanske občine volili odbore vzajemnih bolniških blagajn.

Kako boste volili?

Odšli boste na volilne sedeže, ki bodo odprti od 7. do 20. ure. Tamkaj boste prejeli glasovnico, s katero boste šli v določen prostor, kjer prečrtate kandidatno listo, katero nameravate voliti.

Kaj boste volili?

V goriški občini boste volili kandidatno listo številka 2. Zanjo boste volili tako, da boste številko dve, ki je nad petimi imeni, prekrižali; poleg tega boste dali preferenčni glas šestim kandidatom na listi štev. 1, in sicer sledečim:

Lutman Giuseppe,
Nanut Domenico,
Lutman Leopoldo,
Bressan Giuseppe,
Culot Marcello,
Grauner Goffredo.

Preferenčni glas tem šestim kandidatom boste dali tako, da boste pred njihove priimke napravili križec. Glasovnico potem prepognite in jo izročite predsedniku.

Na tak način boste glasovali za proporcionalno zastopstvo vseh goriških okrajev in vasi v odboru vzajemne blagajne.

Po okoliških občinah je bila predložena enotna kandidatna lista, za katero se glasuje tako, da se prekriža štev. 1.

Kmetje pojdite na volitve in glasujte, kajti glasovnice so močno orožje v rokah demokratičnih množic za izbojevanje njihovih pravic.

Proslava 8. marca

V zvezi s proslavo mednarodnega praznika žena 8. marca organizirajo goriške žene danes 13. marca, ob 15. uri proslavo v prostorih ZSPD v Ul. Ascoli 1. Na sporedu bo govor o pomenu 8. marca, recitacije in petje. Vsi so toplo vabljeni.

Glasbeno-kulturni večer

ASK «Simon Gregorčič» organizira v sredo ob 20.15 v prostorih ZSPD v Ul. Ascoli št. 1 glasbeno-kulturni večer, na katerem bo prof. Sever govoril o baročni glasbi in njenem predstavniku Sebastianu Bachu. Gojenci Glasbene šole bodo izvajali nekatera Bachova dela.

Snežena potegavščina

Čeprav sta štandreška snežna možica in krava s teletom, ki so jih napravili iz obilnega snega, že skopnela, se o tem še vedno govori. Marsikje se še zbijajo šale iz tistih dveh goriških mesarjev, ki sta prihitela v Štandrež, da bi odkupila kravo s teletom...

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Pontoni - Bassi, Kaštel 27, - tel. 33-49.

V Foljanu izvolili upravni odbor

Pred dnevi so bile volitve odbora vzajemne bolniške blagajne v občini Foljan. Zmagala je lista Federterre (CG IL) s 16 glasovi; demokristjanska lista je prejela 15 glasov.

ŠPORTNI DNEVNIK

DRUGI DAN TEKMOVANJA «KANDAHAR»

V smuku prvi Schuster

Dva Avstrijca, favorita, sta odpadla, pa še vedno je ostalo Avstrijcev dovolj za zmago

MUERREN, 12. — Vreme je bilo lepo in sneg ugoden za današnjo tekmo v smuku za moške v okviru tekmovanja «Kandahar». Tekmovalci so se hoteli kvalificirati za jutrišnji slalom in zato so tvegali veliko brzino. Posledica so bili mnogi padci. Favorita Hinterscher in Obereigner sta odstopila. Prvi je izpustil vrata in ko je opazil, je bilo prepozno, da ne bi izgubil preveč časa. Drugi pa je padel in je zato tudi odstopil

Rezultati:

1. Schuster (Avstr.) 2'52"8; 2. Rieder (Avstr.) 2'57"2; 3. Hilbrand (Avstr.) in Ruedi (Švica) 2'59"5; 5. Fellay (Švica) 2'59"7; 6. Zimmermann (Avstr.) 3:00"2; 7. Forrer (Švica) 3'01"0; 8. Blaesi (Švica) 3'01"5; 9. Bozon (Fr.) 3'01"8; 10. Mark (Avstr.) 3'02"0; 11. Rey (Švica) 3'02"9; 12. Bonlieu (Fr.) 3'04"5; 13. Gino Burrini (It.) 3'04"6; 14. David (It.) 3'06"0; 15. Couttet (Fr.); 19. Ghedina (It.); 20. Zecchini in Viotto (It.).

Schuster je dosegel brzino 64 km na uro ter s tem zrušil rekord, ki ga je l. 1950 postavil Francoz Couttet. Ta je s časom 3'15"4 na isti progi dosegel brzino 59,200 km.

LONDON, 12. — Rezultati današnjih tekem:

Angleški pokal:

Birmingham - Manchester City 0:1, Huddersfield - Newcastle 1:1, Notts County - York 0:1, Sunderland - Wolverhampton 2:0.

Prvenstvo — I. divizija:

Arsenal - Aston Villa 2:0, Burnley - Sheffield Wednesday 2:0, Cardiff - Charlton 4:3, Chelsea - Blackpool 0:0, Leicester - Portsmouth 4:0, Preston - Tottenham 1:0, West Bromwich - Sheffield United 3.3.

Danes Novara proti Triestini

Alarmantne vesti o igralcih Triestine, ki bi zaradi bolezni ne mogli danes igrati proti Novari, so se izkazale kot pretirane. Najavljeni sta sledeči postavi:

TRIESTINA

Nuciari
Toso Nay Valenti
Petagna Ganzer
Curti Dorigo
Lucentini Secchi Sabbatella
O
Piccioni Arce Marzani
(Renica)
Renica Ejdefiäll
(Ejdefiäll) (Formentin)
Baira Feccia
De Togni De Giovanni Pombia
Corghi

NOVARA

Še enkrat Hakulinen

KUOPIO (Finska), 12. — V okviru smučarske prireditve «Puijo» so bili v teku na 15 km doseženi sledeči rezultati (vsi navedeni tekmovalci so Finci): 1. Veikko Hakulinen 1 03'28"; 2. Kauvo 1.03'55"; 3. Hiiva 1.04'29"; 4. Raesaenen 1.04'37"; 5. Lonkila 1.04'38"; 6. Kautto 1.05'11"; 7. Myyrae 1.05'19"; 8, Tiainen 1.05'48".

Razgovor s šahovskim mojstrom Bertokom

Mojster Mario Bertok igra simultanko v Gregorčičevi dvorani

Pred dnevi je prišel na obisk v Trst mladi jugoslovanski šahovski mojster Mario Bertok. Vedoč, da je mladi Bertok nedavno zelo uspešno koncal jugoslovansko šahovsko prvenstvo, kjer si je delil sedmo, osmo in deveto mesto, smo ga obiskali in se pogovorili z njim o tem prvenstvu, o njegovi dosedanji in bodoči šahovski poti in sploh o problemih igre na 64 poljih.

Zanimivo je, da je Bertok osvojil mojstrski naslov v isti partiji kot sedanji državni prvak Karaklajič. Bilo je to leta 1950, v predzadnjem kolu enega polfinalnih turnirjev. Obema je za naslov zadostoval remi. In remi je bil seveda sklenjen po miroljubni in nedolgi igri.

Bertok zadnji dve leti ni prispel do finala na državnih prvenstvih zaradi napornega dela. Šele zdaj, ko se je vpisal na višjo pedagoško šolo, kjer študira matematiko in fiziko, je tudi za šah nekaj več časa.

Po letošnjem uspehu na turnirju za prvenstvo pa si je Bertok priboril mesto v državni reprezentanci in verjetno ga bomo še letos videli na večjem mednarodnem turnirju v tujini.

«Čemu pripisujete Karaklajičev uspeh», smo vprašali mojstra. Bertok malo pomisli in pravi: «Najprej moram poudariti, da je Karaklajič zelo napredoval. Po drugi strani pa ne smemo pozabiti, da ima Karaklajič izredno prodornost proti slabšim igralcem. Karaklajič je na letošnjem turnirju porazil vseh pet mojstrskih kandidatov. Zato ima pač na mešanih turnirjih še lepše uspehe, kot bi jih imel na velikih tekmovanjih».

Po kratkem odmoru Bertok nadaljuje: «Sicer pa je zmaga Karaklajiča, ki je na turnirju nastopil kot rezerva, krasen dokaz kvalitete jugoslovanskega šaha. Mi smo danes drugi na svetu. Še bolj kot uspehi naših vrhunskih mojstrov, kaže to veliko število kvalitetnih igralcev».

Ko smo že tako govorili o mojstrih, smo prosili Bertoka, da nam nekaj pove o mladih šahistih.

«Po mojem mnenju, pravi Bertok, ima največ perspektiv moj prijatelj Fuderer. Veliko priznanje mu je tudi povabilo na match z ameriškim velemojstrom Reshevskym. Fuderer pa se še ni dokončo odločil za ta dvoboj, ker bi mu potovanje po morju in igranje odvzelo mnogo časa. Fuderer študira kemijo na zagrebški tehnični fakulteti, je na tem, da absolvira, in si nekako ni na jasnem, za kaj bi se odločil: za match v New Yorku proti velemojstru, ki spada med najboljše na svetu ali za zapletene formule v kabinetih zagrebške univerze».

«Dovolite, gospod Bertok, še eno vprašanje: kako stojite vi osebno v dvobojih proti mladim?»

Mladi mojster se spominja vseh važnejših partij in mu ni težko našteti: «Fuderer: 1:1 in kakih deset remijev. Ivkov 1:1, Matanović 0:1 in pri obeh dveh seveda mnogo remijev».

Pozanimali smo se tudi za mnenje o slovenskih mladih šahistih. Bertok meni, da imajo največ talenta Grosek, Trampuž in seveda Vošpernik, ki je letos že nastopil na državnem prvenstvu, a je z zadnjim mestom plačal običajni davek začetnikov.

m. v.

* * *

V petek zvečer je mojster Bertok igral v Gregorčičevi dvorani simultanko proti 10 nasprotnikom. Premagal jih je kar devet, izgubil pa je eno samo partijo s študentom Lakovičem. Potem je igral še slepo simultanko s štirimi nasprotniki. Premagal je vse štiri in, zanimivo, to pot tudi Lakoviča!

Smislov po XVI. kolu pol točke pred Gellerjem

Objavljamo rezultate XVI. kola turnirja za sovjetsko šahovsko prvenstvo:

Spaski - Tajmanov 1:0, Geller - Lisicin 1:0, Smislov - Furman remi, Simagin - Flor remi, Botvinik - Borisenko prek. v boljšem položaju za črnega, Petrosjan - Keres prek. (beli bi rad rešil remi), Averbah - Ilivicki prek., Kotov - Korčnoj prek., Kan - Antošin prek., Ščerbakov - Mikenas prek. Prekinjeno partijo iz XV. kola je Kan predal Smislovu brez nadaljevanja.

Stanje po XVI. kolu: Smislov 11; Geller 10.5; Spaski 10; Botvinik 9.5 (1); Petrosjan 9 (1); Tajmanov 9; Keres 8.5 itd.

JUGOSLOVANSKO SMUČARSKO PRVENSTVO

«Enotnost» (štafeta) in Vodenličeva (10 km) sta postala nova državna prvaka

V nadaljevanju tekmovanja za smučarsko prvenstvo Jugoslavije je bila na sporedu štafeta 4 x 10 km za moške, nato pa tek na 10 km za ženske. V štafeti je odnesla prvo mesto Enotnost, ki je imela v svojem moštvu dva Pavčiča: novega državnega prvaka na 15 km, Janeza, in pa zmagovalca na nedavnem mednarodnem študentovskem tekmovanju na Jahorini Cveta Pavčiča.

Med ženskami je zmagala Hrvatica Vodenličeva.

V skupni oceni za državno prvenstvo med moštvi vodi ljubljanska Enotnost pred Triglavom in Jesenicami. Za klasično kombinacijo pa je bil vrsni red po teku na 15 km sledeč: 1. Gašper Kordež, 2. Seljak, 3. Goričnik, 4. Ovčak, 5. Dolenc.

Podrobni rezultati:

Štafeta 4 x 10 km — moški: 1. Enotnost (Kalan 54:53, Svet 47:38, Cveto Pavčič 44:20, Janez Pavčič 41:59) 3.08:50; 2. Triglav (Franko 54:53.5, Seljak 46:23.5, Goričnik 45:28, G. Kordež 43:50) 3.10:35; 3. Gozdar (Pogačar, Dolenc, Slivnik, Rožič) 3 16:51; 4. Fužinar (Jehart, Urnaut, Osenjak, Robač) 3.19:10; 5. Jesenice (Oblak, Pogačnik, Jože Knific, Marjan Knific) 3.21:18.

Tek na 10 km — ženske: 1. Blaženka Vodenlič (Delnice) 49:50; 2. Angela Kordež (Kropa) 52:37; 3. Tatjana Verbinc (Enotnost) 55:16; 4. Kovačič (D) 56:01; 5. Marica Vrevc (Gozdar) 59:45; 7. Marija Savin 1.03:18; 8. Barbika Savinc (obe Fužinar) 1.04:04; 9. Liljana Milosavljevič (Beograd) 1.04:20; 10. Zora Beljanovič (B) 1.07:04.

Danes dirka Milan-Torino

MILAN, 12. — Popoldne je bilo pečatenje koles za jutrišnjo dirko Milan — Torino, ki je 38. po vrsti. Vreme je bilo slabo, dež in mraz, vendar je bilo polno gledalcev, ki so hoteli videti dirkače.

Prvi je prišel Pezzi, potem mnogo drugih, manj poznanih. Dve uri pozneje se je pojavil Fornara, prijazen, vendar zelo molčeč. Moser je dejal, da za jutri nima ambicij, Petrucci pa, da ne ve, kaj bo lahko opravil. Astrua je dejal, da bo zmagal Magni in je odšel. Minardi je dobre volje, tudi ne prikriva upanja, boji se le slabega vremena. Pojavi se zmagovalec Gira 1954, Švicar Clerici — slabe volje zaradi vremena. Pravi, da ne bo niti startal, če bo tako. Na atvomobilu tovarne Bianchi se nato pripeljejo Gismondi, Carrea, Filippi, Favero in Milano. Coppija pa ni; sporočil je, da pride pozno zvečer v Milan in da bo zapečatil jutri zjutraj. Zadnji se pojavi Magni, ki velja za favorita št. 1. Sali se, govori o vsem, samo ne o dirki.

* * *

V prvi etapi dirke Pariz — Nica, ki je vodila od Parica do Neversa (243 km), je zmagal Jean Bobet. Vrstni red na cilju: 1. Jean Bobet 6.34'23", 2. Darrigade 6.35'53"; 3. Carrara; 4. Louison Bobet (nato skupina okrog 50 dirkačev).

* * *

V petek so odpotovali v Italijo trije jugoslovanski kolesarji Petrovič, Vidali in Metelko, ki bodo nastopili na današnji dirki za pokal Caldirola na 105 km dolgi progi okrog Milana.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 13. t. m. z začetkom ob 15. uri barvni film:

Dvoboj v Rio D'Argento

Igralci:
AUDIE MURPHY
FAITH DOMERGUE
STEPHEN MC NALLY.

Jutri 14. t. m. predvaja z začetkom ob 18. uri film:

Moč usode

Igralci:
NELLY CORRADI
GINO SINIMBERGHI
TITO GOBBI
GIULIO NERI

Kino na Općinah

predvaja danes 13. t. m. z začetkom ob 14.30 uri in jutri 14. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

PRIZNAVAM

Nadvse živa slika življenjske borbe in ljubezni, ki globoko presune vsakega gledalca.

Igralci:
MONTGOMERY CLIFT
in ANNE BAXTER.

POTOVALNA AGENCIJA R. APPIANI

GORICA — CORSO ITALIA 18 — TEL. 22-66

organizira ob priliki velikonočnih praznikov dne 9., 10. in 11. aprila

TRIDNEVNI IZLET V LJUBLJANO IN NA BLED

Odhod iz Gorice (izpred agencije) v soboto 9. aprila ob 14. uri. — Povratek v Gorico v ponedeljek ob 21. uri. — Cena za vožnjo, prehrano, dve nočnini v hotelu v Ljubljani, obisk Bleda itd. 8.000 lir. — Za vpis na skupni potni list se doplača 700 lir. Vpisovanje do 20. marca. — Podrobnejša pojasnila dobite pri agenciji.

Agencija javlja cenjenemu občinstvu, da organizira tudi druge skupne izlete v Jugoslavijo, Avstrijo itd., da preskrbi skupne in posamezne potne liste, vse dokumente in informacije pri raznih uradih, po najnižjih cenah in v najkrajšem času

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Prva knjiga)

SVET PRAVLJIC IN ČAROVNIJE

52. Tretje poglavje: **PRAZNIKI, IGRE, STAROŽITNOSTI**

Ves drhteč in prepoten od groze tičim v svojem koticku. Glavo tiščim nazaj, telo s hrbtom imam ploščato pritisnjeno ob steno kolone, ki je na srečo nekoliko širša od prejšnje. Izpod povešenih trepalk opazujem zver, ki me je očitno spet spregledala, ko se nisem več ganil. Žival hlača po sredi ceste, gleda iz pobešenega gobca zdaj na to, zdaj na ono stran, in — rahlo upanje me obide — očitno ne opazi ljudi, ki se tiščijo kakor jaz ob zaprtih portonih. Oči ima zelo majhne, kakor izgubljene v oteklih trepalnicah, podobne svinjskim.

Že je prišapala vštric z višino mojega portona. Popolnoma pridržim dih, glavo pritisnem s temenom še bolj ob steno, ob kateri se ves sploščim. Žival obrne gobec proti meni, potem spet na nasprotno stran in — odhlača dalje.

Tam okrog Jakliča in Gašperšiča se prvi ljudje že upajo izza portonov. Žival počasi zavije navzgor po poti k stari cerkvici in zdaj je zmerom več ljudi na ulici. S srca se mi odvali kakor mora, zadiham s polnimi pljuči in zapustim porton. Vse je spet kakor navadno in s svojo torbico odhitim h Gašperšiču, kjer nakupim, kar mi je bila mama naročila.

16.

Sanje? Seveda so bile sanje. Danes vem to, kakor veste vi. Toda kakih osem ali devet let po tem doživljaju, ko mi je bilo štirinajst let — bilo je sredi prve svetovne vojne. — sem pripovedoval nekoč očetu in mami o tem srečanju z velikim afriškim luskinarjem, ki sem ga videl na poti v Gašperšičevo trgovino. Oče je takoj dejal, da tega ne verjame in da moram vendar vedeti, da je luskinar, ki živi v Afriki in Južni Aziji, dokaj majhna in človeku nenevarna žival. Poleg tega da si ne more misliti, kako bi bila ta žival mogla zaiti k Svetemu Ivanu. «Morda je ušla iz kakega cirkusa», je menila mama, «ki je imel s seboj nekaj eksotičnih živali v kletkah».

Z očetom sva pogledala v šolsko zoologijo. V svoje začudenje in razočaranje sem bral, da ne doseže luskinar niti pol metra dolžine, da ima sicer ostre kremplje, toda za izkopavanje mravelj in termitov, in da je brezzoba žival. Mogoče sem se bil vsega tega že prej nekoč učil: toda tudi sedaj mi ni bil spomin na to srečanje z luskinarjem nič manj živ kot mi je bil živ spomin na moj prvi javni nastop in na poraz ob njem.

Glede uvrščanja — sicer redkih — avtentičnih sanj med svoje spomine sem slišal doslej dva pomisleka. Dober prijatelj mi je dejal, da ne vidi pravega smisla, čemu priobčujem tak material, ko sem si ga lahko tudi sam izmislil. Kar se zadnje opombe tiče, bi dejal tole: avtor, ki si trideset let po svojem najboljšem znanju in vesti zapisuje vse, kar se ga v življenju dotakne, in nekatere od svojih izkušenj predelane v eno izmed literarnih zvrsti tudi objavlja, bo občutil najneznosnejši odpor, si kar koli izmisliti. Zato bo sanje, ki so ostale v njem žive in do podrobnosti naravne nad štirideset let, nepotvorjeno zapisal, ker bo v tej njihovi vztrajnosti videl dokaz, da so morale kakor koli sodelovati pri oblikovanju njegove osebnosti. Pri vzpostavljanju in obnavljanju svoje mladosti bi si moral storiti silo, če bi hotel izpustiti tako intenziven duševni fakt, kakor je neuničljivost spomina na neke določene sanje.

Od dobrega delovnega tovariša sem slišal ljubeznivo mišljeno pripombo, da sanje pravzaprav niso socialistične. Sanje niso ne socialistične ne kapitalistične ne fevdalne ne liberalne ne meščanske ne materialistične in ne idealistične. Sanje so splošno človeške, so občečloveški fakt. Sanjal je faraon v Egiptu in Jožef mu je te sanje tolmačil. Sanjal je Ojdip in te sanje ovekovečil Sophokles v svoji tragediji. Sanjala je Kalpurnija, Cezarjeva žena, preden so ji moža umorili. Sanjal je Konstantin Veliki in sanjal je Shakespeare. Sanjali so veliki in mali v vseh dobah in v vseh narodih in družbenih razredih. Sanjajo otroci in odrasli. Sanjava ti, ki to береš, in jaz, ki to pišem.

Nisem jaz, ki to trdim, marveč sta dva, ki sta veliko večja od mene, Shakespeare in Calderon, že davno prikazala, kako tesne so vezi med sanjami in življenjem zlasti med sanjami in umetniškim ustvarjanjem. Spanje zavzema eno tretjino našega življenja. Tedaj se človekova notranjost sprosti vezi, ki jih ji nalagajo okolica, družabni oziri, človekov položaj v družbi itd.

Zaživi svoje posebno, pristno in nepotvorjeno življenje, ki se izraža v neki posebni oblikotvorni potenci, ki ustvarja lastne podobe in se izraža podobno kakor marsikateri umetnik v bolj ali manj jasnih prispodobah. Nekatere od teh imajo moč in virulentnost, ki nista nič manjši od moči in virulentnosti katerega koli doživetja, in tudi usodnega doživetja, v budnem stanju.

Pred nedavnim sem vzel v roke povest pred desetletji umrlega domačega avtorja, ki mi je bil kot dečku zelo drag. Začel sem brati povest s pobožnim užitkom, ki se pojavlja, ko se srečamo z nečim, kar nam je bilo drago v mladosti. Ves zavzet sem sledil romantični zgodbi, dokler nisem prišel do nekih sanj, ki si jih je avtor očitno izmislil, da bi naredil svojo zgodbo bolj čudežno in zanimivo. Mehanizem sanj poznam iz svoje mladosti in ne šele iz psihoanalize. Izmišljenost sanj sem spoznal z isto sigurnostjo, s katero loči strokovnjak bombaž od volne. Nekaj časa sem se še boril sam v sebi, poskusal prebrati naslednji odstavek, toda z obžalovanjem sem ugotovil, da me stvar več ne zanima, ker je izgubila tudi zadnjo umetniško verjetnost. S težkim srcem sem zaprl knjigo in bojim se, da jo bom težko še kdaj odprl.

Pisatelju-ustvarjalcu ni potrebno, da bi v leposlovnih spisih prikazoval sanje, ki jih je sam ali kdor koli resnično sanjal. Njegov umetniški navdih mu bo omogočil, da oblikuje z isto nezmotljivostjo psihološko pravilne sanje, s katerimi oblikuje druga duševna in življenjska dogajanja. Kajti kot vsak živ proces imajo tudi sanje svoje stroge in nepremakljive zakonitosti. Če bi bil Freud poznal Levstikovega «Ubežnega kralja«, bi ga bil zagotovo uporabil kot umetniški primer za eno izmed bistvenih zakonitosti sanj, ki jo je sam spoznal. Zame vsaj je poleg nezaslišane izvirnosti «Martina Krpana» prav Levstikov «Ubežni kralj» najneovrgljivejši dokaz za avtorjevo ustvarjalno avtentičnost. Dvomim, da bi bil resnično potentnemu ustvarjalcu neznan pravi mehanizem sanj. Freud citira kopico primerov za podkrepitev svojega odkritja sanjskih zakonitosti vse od testamenta in antike, preko Leonarda in Shakespeara do Goetheja in Dostojevskega.

Nekaj drugega je s sanjami v avtobiografiji. Kar ustvarja pri leposlovnemu spisu umetnikova fantazija, je ustvarilo pri lastnem življenjepisu življenje samo. Avtor tu ne more, a tudi ne sme ničesar iz svojega dodati, a tudi ni upravičen nekaj opustiti, kar se mu zdi tehtno za oris lastnega notranjega razvoja.

17.

Pojav ali fenomen sanj me je zanimal od mojih otroških let. Srečanje s Freudovo knjigo o sanjah «Traumdeutung», ko mi je bilo dvaindvajset let, je bilo zame eno od največjih duševnih doživetij v mojem življenju. V tej knjigi sem našel znanstveno obdelan in razložen pojav, ki je igral od detinstva sem v mojem življenju izrazito vlogo. Bila je ta knjiga obenem potrdilo za moja lastna opažanja in spoznanja.

(Nadaljevanje sledi)